Ազգ
Azg
armenian daily
12 ՄԱՅԻՍ 2001 ՇԱԲԱԹ 86 (2290)

Ուելսը ճանաչել եւ նշել է Հայոց ցեղասպանությունը

Ուելսի վարչապետ Ռ. Մորգանի եւ տեսական բարձրաստիճան այրերի մասնակցությամբ ապրիլի 24-ին Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի հանդիսություն է տեղի ունեցել Կարդիֆի միջազգային հարցերի կենտրոնում, տեղեկացնում է Փարիզի «Յառաջ» օրաթերթը: Ուելսի կառավարության անունից ելույթ է ունեցել մշակույթի նախարար Ջենի Ուենդերսոնը: Տիկին Ուենդերսոնն իր խոսքում գոհունակություն է հայտնել, որ ոգեկոչման հանդիսությանը մասնակից են քաղաքական բոլոր հոսանքների ներկայացուցիչները: Նա շեշտել է, որ միասնական ջանքերը հարկավոր են, որպեսզի Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունն էլ ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը: Նախարարուհին դատապարտել է Թուրքիային Հայոց ցեղասպանության փաստն ուրանալու համար:

Հայերի անունով միջոցառմանը ելույթ է ունեցել Ռեբեկա Չափարյանը, որը վարչապետ Մորգանին է նվիրել Ցեղասպանության մասին վերջերս լույս տեսած մի գիրք:

Միջոցառմանը զուգահեռ տեղի է ունեցել Հայոց ցեղասպանության ականատես Արմին Վեգների լուսանկարների ցուցահանդեսը:

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ

Ակնկալվում է ներդրումային աշխուժություն

Նախորդ օրը Ռոբերտ Քոչարյանի ելույթից հետո Հայաստանին նվիրված ներդնողների նյույորքյան միջազգային խորհրդաժողովում խոսք ասաց նաեւ Համաշխարհային բանկի նախագահ Ջեյմս Վուլֆենսոնը: Նա անդրադառնալով վերջին տարիներին ՀՀ-ի արձանագրած տնտեսական հաջողություններին, ՀԲ-ի կողմից պատրաստակամություն հայտնեց աջակցել ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանին՝ սկսած տնտեսական բարեփոխումները ավարտին հասցնելու համար: Ջ. Վուլֆենսոնը գործարարներին կոչ արեց ներդրումներ կատարել Հայաստանում, որովհետեւ, ըստ նրա, գործարարի համար երջանկություն պետք է լինի, երբ կա մի կողմից փող վաստակելու, մյուս կողմից՝ երկրին ոտքի կանգնեցնելու հարցում օգնելու հնարավորություն:

Ելույթում Ջ. Վուլֆենսոնը դիմեց նաեւ սփյուռքահայությանը, նշելով, որ ինքը նույնպես մեկ այլ ազգի սփյուռքի ներկայացուցիչ է եւ պատկերացնում է, ինչպիսի դեր կարող է ունենալ հայկական սփյուռքը՝ Հայաստանի տնտեսությունը ոտքի կանգնեցնելու գործում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԼՂՀ նախագահը եւ ԱԺ նախագահը Փարիզում հանդիպեցին Մինսկի խմբի նախկին եւ ներկա համանախագահների հետ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 10-ին ԼՂՀ պատվիրակությունը՝ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի գլխավորությամբ, մեկշաբաթյա աշխատանքային այցով մեկնել է Ֆրանսիա: Նույն օրը պատվիրակությունը, որի կազմում է նաեւ ԼՂՀ խորհրդարանի խոսնակ Օլեգ Եսայանը, հանդիպել է ԼՂ հակամարտության կարգավորման խնդրով զբաղվող ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ֆրանսիացի նախկին եւ ներկայիս համանախագահների հետ: Ինչպես հայտնում են ԼՂՀ ԱԳՆ տեղեկատվական-վերլուծական վարչությունից, երեկոյան «Մասար՝ Ղարաբաղին» ընկերության բարեկամների մասնակցությամբ Փարիզի Սեն Ջեյմս ակումբում հյուրերի պատվին կայացել է հանդիսավոր արարողություն, որի ժամանակ ԼՂՀ նախագահը երախտագիտություն է հայտնել հայ համայնքի ներկայացուցիչներին, որոնք օժանդակում են Լեռնային Ղարաբաղին: Մասնավորապես, Սիսեռյան եղբայրների եւ Կարոլիս Նիկողոսյանի տրամադրած գումարներով Լեռնային Ղարաբաղում կկառուցվեն երկու դպրոցներ՝ 650 հազար եւ 400 հազար ֆրանկ նախագծային արժեքով, այլ սոցիալական օբյեկտներ: Օրվա վերջում կայացել է ԼՂՀ պատվիրակության հանդիպումը Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Է. Նալբանդյանի եւ «Մասար՝ Ղարաբաղին» միության նախագահ Ռ. Եզեկյանի հետ: Այցը շարունակվում է:

ՏԵՍԱԿԵՏ

Օսկանյանը «անզգույշ» հայտարարությամբ շոշափում է քաղաքական ուժերի եւ հայ ժողովրդի տրամադրություննե՞րը

1994 թ. այս օրը ղարաբաղյան ճակատում հրադադար հաստատվեց

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

1994 թ. մայիսի 12-ին Կիրգիզիայի խորհրդարանի նախագահի, ԼՂ ԱՊՀ խորհրդարանական խմբի ղեկավար Մ. Շերիմկուլովը ՀՀ ԳԽ նախագահ Բ. Արարքցյանին ուղղված հեռագրով տեղեկացրեց, որ Ադրբեջանի ԳԽ նախագահ Ռ. Գուլիեւը ստորագրել է Բիշքեկյան արձանագրությունը, եւ ադրբեջանական կողմը միանում է Բիշքեկյան հանդիպման խաղաղարար փաստաթղթին: 1993-ի աշնանը Հեյդար Ալիեւն Ադրբեջանն անդամագրելով ԱՊՀ-ին, ակնկալում էր Մոսկվայի օգնությամբ ետ բերել Ղարաբաղը: Հենց այս ակնկալիքով Ալիեւը 1994-ի վաղ գարնանը վերսկսեց ռազմական գործողությունները, որոնք ավարտվեցին ադրբեջանական բանակի լիակատար եւ խայտառակ պարտությամբ: Ըստ էության, հենց 1994 թ. մայիսին հայկական կողմը գնաց հետագա բանակցություններում առաջին փոխզիջման: Այո՛, հայկական կողմի հրադադար ստորագրելն ուղղակի փրկեց Ադրբեջանին, այլապես հայկական ինքնապաշտպանական ուժերն ի վիճակի էին ազատագրել բուն հայկական Գետաշենի ենթաշրջանը, Շահումյանի շրջանը, որոնք ենթարկվել էին ադրբեջանական ագրեսիային եւ անվտանգության երաշխիքների պահպանման պատրվակով՝ Եվլախ-Մինգեչաուր ռազմավարական հատվածը:

Արդեն յոթ տարի հաստատվել է հրադադար, բայց ոչ խաղաղություն:

Տես էջ 2

Վարդան Օսկանյանը մեկնաբանել է իր իսկ արտահայտությունը

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ստրասբուրգում ընթացող Եվրոպայի խորհրդի նախարարների կոմիտեի նիստից հետո ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, պատասխանելով «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցի այն հարցին, թե ինչ նկատի ուներ նախարարը «օկուպացված տարածքներ» ասելով՝ նշել է. «Չնայած ես որեւէ մեկին չեմ մեղադրում, բայց որոշ չափով զարմանում եմ, որ այդպիսի աղմուկ է բարձրացել, որովհետեւ այն, ինչ վերագրվում է այդ տերմինին, բացարձակապես իմ մտքում չի եղել: Ես այդ տերմինը միշտ էլ օգտագործել եմ, որովհետեւ «օկուպացված» ինձ համար, որ անգլերենից եմ ես հայկականացրել, «occupied» (օքյուփայդ) բառն է, որը նշանակում է զբաղեցնել: Դա ասելով, ես նկատի ունեմ հայերի ու ԼՂ-ի բանակի կողմից զբաղեցված տարածքները: Ընդհանուր առմամբ ես երկու տերմին եմ օգտագործում՝ զբաղեցված կամ ԼՂ-ի ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող տարածքներ: Ես չունեմ այն շռայլությունը, որն ունեն մեր խորհրդարանի անդամները, որ կարողանամ հայրենասիրությունը եւ դիվանագիտությունը իրար խառնել եւ օգտագործել «ազատագրված տարածքներ» տերմինը: Դա ուղղակի ինձ չի թույլատրվում, ինչքան էլ որ ինձ ցանկալի լինի այդ բառի կամ տերմինի օգտագործումը: Այնպես որ, հուսով եմ, որ ոչ որ կասկածի տակ չի դնի իմ մոտեցումներն այս հարցի շուրջ»:

ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Բաքու-Երեւան հեռուստակամուրջը նպաստել է երկխոսության հաստատմանը

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայկական «Պրոմեթեւս» եւ ադրբեջանական «ANS» ալիքների հեռուստադիտողների շրջանում կատարված սոցիոլոգիական հարցման մասնակիցներն այն կարծիքին են հայտնել, որ հայ-ադրբեջանական երկխոսության հերթական փորձը՝ նշված հեռուստաալիքներով Բաքու-Երեւան հեռուստակամուրջների «Ճակատի գիծ» շարքը, նպաստում է երկխոսության եւ փոխզիջման գաղափարների հաստատմանը: Այս մասին ասվեց մայիսի 11-ին շարքի նախաձեռնող «Ինտերնյուս» հասարակական կազմակերպության երեւանյան գրասենյակի կազմակերպած ասուլիսին: Հայաստանում հարցումն անցկացրել է Հասարակական տեխնոլոգիաների կենտրոնը՝ ընդգրկելով 1007 հեռուստադիտողի:

«Ճակատի գիծ» շարքը ներառել է 24 հաղորդում՝ առաջինը հեռարձակվել է 2000 թ. նոյեմբերի 16-ին, վերջինը՝ 2001 թ. ապրիլի 26-ին: ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորած ծրագրի արժեքը կազմել է 270 հազար դոլար: Երկու կողմից հրավիրվել են 52 փորձագետներ՝ նրանց ընտրությունը համաձայնեցնելով կողմերի հետ: Հայկական կողմը, օրինակ, հրաժարվել է տխրահռչակ Անարից, իսկ ադրբեջանցիները՝ ղարաբաղյան փորձագետներից:

Կոնֆլիկտի հոգեբանություն, կոմպրոմիս, տարածքների փոխանակում եւ այլ թեմաների շուրջ ելույթները, ինչպես նշվեց ասուլիսին, ադրբեջանական կողմից ավելի շատ ուղղված էին ոչ թե դիմացինին, այլ սեփական հեռուստադիտողին: Դա էր պատճառը, որ ադրբեջանական փորձագետներից երեքը միայն չեն արտասանել «օկուպացված տարածքներ» արտահայտությունը, ինչը, ըստ ասուլիսի մասնակիցների, «նրանց համար պրոբլեմների պատճառ է դարձել»: Ըստ Հայաստանում անցկացված հարցման արդյունքների, հայ փորձագետների պատրաստվածությունը դրական գնահատողները երկու անգամ ավելի են եղել բացասական գնահատողներից:

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27»

Ահաբեկչական խմբին ԱԺ դահլիճ «մտցնել» չհաջողվեց

ՄԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանը մայիսի 11-ի ողջ դատական նիստը նվիրեց հոկտեմբերի 27-ի իրենց գործողությունների նկարագրությանը, սակայն այդպես էլ «չմտավ» ԱԺ դահլիճ: Ամբաստանյալը 30 րոպեանոց իրադարձությունը շարադրեց 3 ժամում՝ սկզբից եւեթ մտադրված, որ այդ օրը չի ասելու այն, ինչին անհամբեր սպասում են դահլիճում նստածները, հասկապես, երբ վերջիններս անընդհատ մատնում են իրենց անհամբերությունը: Նրա ասելով, հոկտեմբերի 27-ին, ժամը 14:15-ի սահմաններում էդիկ Գրիգորյանի, եղբոր՝ Կարեն Հունանյանի եւ քեռու՝ Վռամ Գալստյանի հետ իրենց տանը քննարկել են գործողության ծրագիրը: Քննարկումը երբեմն ընդհատվել է հարեւանուհու այցելությամբ կամ էդիկն է դուրս եկել բնակարանից:

Նրանց հայտնել է, որ դահլիճից կարելի է կապվել հեռուստատեսության տնօրեն Տիգրան Նաղդալյանի հետ եւ ուղիղ եթերի պահանջ ներկայացնել: ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ալեքսան Հարությունյանի հետ կկապվի եւ նրա միջոցով ԱԺ կհրավիրի հանրապետության նախագահին, որպեսզի բանակցեն նոր կառավարություն կազմելու շուրջ: Հնարավոր զինված օգնության վերաբերյալ է. Գրիգորյանի հարցին՝ ո՞ւմ կամ ի՞նչ ուժերի հետ կարելի է հույս կապել դահլիճը գրավելուց հետո, արդյոք Մուշեղ Մովսիսյանի հետ կարելի՞ է հույս կապել, պատասխանել է՝ կարելի է վերջինիս հետ խոսել, որպեսզի նա կապվի Սամվել Բաբայանի հետ՝ օգնության գալու հարցով: «Դա ընդամենը իմ կարծիքն է եղել եւ ենթադրությունը, Ս. Բաբայանին ճանաչելու առիթ չեմ ունեցել», հայտնեց ամբաստանյալը, միաժամանակ նշելով, որ դրանք երկրորդական է համարել եւ հիմնական օժանդակությունը ժողովրդից էր սպասում:

Տես էջ 4

ԱՍՈՒԼԻՍ

Թուրքիան ցամաքային ճանապարհ է տանում Հայաստանով

Ինչն անկանխատեսելի հետեւանքներ կարող է ունենալ. ՄԱՄ-ում տեղեկացրեց Բաբկեն Արարքցյանը

Մամուլի ազգային ակումբի «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում մայիսի 11-ին լրագրողները հանդիպեցին «Արմաս» ժողովրդավարության եւ քաղաքացիական հասարակության զարգացման կենտրոնի խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի հետ: Հրատապ թեման ղարաբաղյան հիմնախնդիրն էր եւ նրա կարգավորման ուղիները:

Անդրադառնալով հիմնախնդրի ներկա հանգրվանին՝ Արարքցյանը ընդգծեց. «Այսօր տեղի է ունենում տարածաշրջանի աշխարհաքաղաքական խորքերի վերաձեւավորում, ուր Ղարաբաղի հարցը միայն մի փոքր մասն է կազմում»: Ըստ նրա, խնդիրը նախապատմություն ունի. 1. «1998-ի հեղաշրջումից հետո խախտվեց Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի կարգավորման ֆորմատը», եւ աստիճանաբար հարցը տեղափոխվեց Հայաստան-Ադրբեջան հարթություն: Ըստ այդմ՝ Մինսկի խմբի գործընթացները փոխարինվեցին երկկողմ հարաբերություններով, իսկ «Ղարաբաղը բանակցությունների սուբյեկտից դարձավ օբյեկտ»: 2. Ստորագրելով Ստամբուլի հռչակագիրը՝ Ռ. Քոչարյանը արձանագրեց, որ «ԼՂ-ի հարցը պետք է լուծվի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքի հիման վրա»: 3. Արդեն Քի Վեսթում սկսվեց տարածաշրջանային աշխարհաքաղաքական փոփոխությունների փուլը: Փաստորեն Թուրքիան ցամաքային ճանապարհ է տանում Հայաստանով դեպի Ադրբեջան, ինչն անկանխատեսելի հետեւանքներ կարող է ունենալ:

Այնուհետեւ ՄԱՄ-ի հյուրը ընդգծեց, որ «քաղաքական իշխանությունը մինչեւ 1997 թ. եւս համաձայն էր փոխզիջումների, սակայն դրսի ուժերը չհամաձայնեցին այդ տարբերակին եւ «հայտնի ուժերի հետ» իրականացրին հեղաշրջում»: Ըստ Արարքցյանի, պատճառն այն էր, որ Տեր-Պետրոսյանի քաղաքական թիմը երբեք չէր համաձայնի Հայաստանի ինքնիշխանության զիջմանը, այդ թիմը կգնար փոխզիջումների միայն Ղարաբաղ-Հայաստան ամբողջականության մեջ, բայց ոչ երբեք Հայաստանի անկախությունը սահմանափակելու հարցում: Ըստ այդմ՝ այդ թիմը պետք է հեռացվեր ասպարեզից, իսկ «Քոչարյանը Պատվո լեգեոնի շքանշանը ստացավ 1997 թ., այլ ոչ թե 2001-ին»:

Նա միաժամանակ նկատեց, որ հիմնախնդրի կարգավորման քննարկմանը ժողովուրդը չի մասնակցել, ուստիեւ հարցը չի կարելի հանրաքվեի դնել, այն «չի կարելի կապել ժողովրդի վզին»:

1992 թ. ՀՀ ԳԽ-ն որոշում ընդունեց, որով սահմանափակվում էր ՀՀ նախագահի մանդատը հիմնախնդիրը կարգավորելիս, արդյոք այդ որոշումը գործո՞ւմ է. ի պատասխան այս հարցի, Արարքցյանը նկատեց, որ որոշումը պետք է որ գործի, քանի որ Ազգային ժողովը չեղյալ չի հայտարարել:

«Արմասի» խորհրդի նախագահը նշեց, որ հիմնախնդիրը կարգավորելիս պետք է գտնել խաղաղ լուծում միայն Ղարաբաղ-Ադրբեջան հարթության մեջ: Նա ավելացրեց, որ մինչեւ 1997 թ. ընդհանրապես խոսք չի եղել Մեղրիի միջանցքի մասին:

Անդրադառնալով 1998 թ. ՀՀ Անվտանգության խորհրդի հայտնի նիստին, խորհրդարանի նախկին նախագահը նկատեց, որ այդ նիստում հիմնախնդրի կարգավորման հարցում երկու տարբեր տեսակետներ էին գերիշխում, եւ հարց առաջացավ, թե ինչ տարբերակի է համաձայն Ղարաբաղը: Պատասխանն այս էր. Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը, Կուբաթլիի մի մասը, Քելբաջարը, Լաչինը ճանաչվում են որպես անկախ պետություն՝ 8000 քառ. կմ տարածքով: «Այս տարբերակի կողքին մեր առաջարկածը, անշուշտ, պարտվողական էր», բայց դրանից նահանջ այսօր չպետք է լիներ», նկատեց ՄԱՄ-ի հյուրը: «1997-ին աշխարհաքաղաքական վերաձեւումների գաղափարը դարձավ գերիշխող եւ ապա՝ իրականացվեց: Պետք է վերականգնել Մինսկի խմբի նախկին ֆորմատը. ինձ համար անընդունելի է Հայաստանի Հանրապետության մի թիզ հողի ինքնիշխանության սահմանափակումը», հակառակ դեպքում, ըստ Արարքցյանի, «այս իշխանությունները պետք է հրաժարական տան, պետք է ընտրվի նոր՝ լեգիտիմ իշխանություն»:

Ըստ Արարքցյանի՝ կարգավորման գործընթացն այսօր իրականացնում է ոչ թե Օսկանյանը, այլ անձամբ Քոչարյանը: Ասել է թե, եթե Օսկանյանն օգտագործում է «օկուպացված տարածքներ» արտահայտությունը, ապա դրա հեղինակ պետք է դիտել Քոչարյանին: Արարքցյանը նկատեց, որ Քոչարյանին հարկավոր է առնվազն մեկ տարի հետաձգել հարցի քննարկումը, որպեսզի «ապահովի 2003 թ. նախագահի ընտրությունը»:

Նա ավելացրեց, թե ինչ-որ մեկը պետք է պատասխանատվություն վերցնի հիմնախնդրի կարգավորման վերաբերյալ: «Նախորդ քաղաքական իշխանությունը պատրաստ էր ստանձնելու պատասխանատվությունը: Այսօր հարցն այն է, թե այս քաղաքական իշխանությունը կստանձնի՞ պատասխանատվություն, թե՞ կգերադասի հեռանալ, քանի որ լուծումը, որն առաջարկվում է, Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանության սահմանափակում է նշանակում»:

Ի պատասխան մեր հարցի, թե հնարավո՞ր է արդյոք ռազմաճակատում հաղթանակ տանել, իսկ դիվանագիտությամբ՝ պարտություն կրել եւ գրչի մեկ հարվածով վերադարձնել ազատագրված տարածքները, ՄԱՄ-ի հյուրը նկատեց, որ չի կարելի համաձայնել Օսկանյանի այն մտքին, ըստ որի մեր ռազմական հաղթանակները աշխարհը չի ճանաչում, քանի որ «կային ռազմական հաջողություններ, դրա համար կային նաեւ տարբերակներ՝ փուլային, փաթեթային, այլ հարց է, որ պետք է հնարավորինս շատ բան ստանալ Ղարաբաղի համար», մինչդեռ «այսօր Մեղրին ենք տալու, արդեն Հայաստանից ենք տարածքներ տալիս: Վաղն էլ կարելի է խաղաղություն կնքել, բայց ի՞նչ գնով»:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Սենատոր Բոբ Դոուլը պահանջում է Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 8-ին Վաշինգտոնում Կապիտոլիումի բարձունքում կայացել է ԱՄՆ Կոնգրեսի, Սենատի եւ Ներկայացուցիչների պալատի ամենամյա ավանդական հանդիպումը ՀՅԴ Ամերիկայի Հայ դատի հանձնախմբի (ԱՀԱԿ) անդամների եւ ԱՄՆ հայ համայնքի ներկայացուցիչների հետ: Հանդիսավոր այդ միջոցառման կազմակերպիչներն են եղել ՀՅԴ Հայ դատի հանձնախումբը, սենատոր Ջեկ Ռիդը եւ կոնգրեսական Ջո Նոլլենբերգը:

Արարողությանը մասնակցել են նաեւ ԱՄՆ մեծ թվով սենատորներ եւ կոնգրեսականներ, այդ թվում սենատոր, ԱՄՆ նախագահի պաշտոնի նախկին թեկնածու Բոբ Դոուլը եւ սենատոր, ԱՄՆ փոխնախագահի պաշտոնի նախկին թեկնածու Ջոզեֆ Լիբերմանը: Սենատոր Դոուլն իր ելույթում ընդգծել է, որ ԱՄՆ Կոնգրեսը բավական երկար ժամանակ «կասադի մարտեր է մղում Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման ուղղությամբ, եւ հիմա Սենատը, մասնավորապես, տրոհված է 50-ը 50-ի հարաբերությամբ: Եվ այդուամենայնիվ, ես հույս ունեմ, որ Ամերիկայի հայ համայնքի համառությունը անպատճառ կպսակվի հաղթանակով, եւ ԱՄՆ-ը, եւ Թուրքիան, եւ քաղաքակիրթ ամբողջ աշխարհը արժանավորապես կճանաչի ցեղասպանության փաստը»:

Դոուլը պատմել է նաեւ իր անձնական տպավորությունները Հայաստան կատարած այցելություններից: Նա, ի մասնավորի, հայտարարել է. «Երկրորդ անգամ ես Հայաստանում եղա Քըրք Քըրքորյանի հետ միասին: Օսմանյան կայսրության մայրամուտի տարիներին ավելի քան 500 հազար հայեր բռնագաղթեցին Թուրքիայից եւ ցրվեցին ամբողջ աշխարհով մեկ՝ ապաստան, աշխատելու եւ ապրելու հնարավորություն փնտրելով: Եվ հիմա 500 հազարից ավելի երիտասարդ հայեր ստիպված են աշխատանք որոնել ուրիշ երկրներում: Ես հպարտ եմ նրանով, որ կարող եմ թեկուզ որեւէ բանով օգնել այդ երկրի ժողովրդին, իմ ավանդը մուծել Հայաստանի տնտեսության վերականգնման գործում»:

Հանդիպման ընթացքում սենատոր Բոբ Դոուլը պարգեւատրվել է Հայ դատի հանձնախմբի պատվո պարգեւով, ինչպես իր այն գործունեության համար, որ նա կատարում է որպես կոնգրեսական եւ սենատոր, այնպես էլ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործում իր աջակցության համար:

Իր հերթին սենատոր Ջոզեֆ Լիբերմանը ընդգծել է ԱՄՆ հայերի եւ անձամբ իր՝ ամերիկյան հրեայի նմանությունը, հայտարարելով՝ «եւ դուք, եւ ես, եթե ցանկանում եք, ցեղասպանություն վերապրածների ժառանգներ ենք»: Ջ. Լիբերմանը կոչ է արել «երբեք չմոռանալ եւ թույլ չտալ ուրիշներին մոռանալու եղեռնի բոլոր զոհերին եւ պատմության դասերը»:

Միջոցառմանը բացի ԱՄՆ Կոնգրեսի, Սենատի եւ Ներկայացուցիչների պալատի բազմաթիվ անդամներից մասնակցել են նաեւ Հայ առաքելական եկեղեցու Կանադայի եւ Արեւելյան Ամերիկայի թեմի առաջնորդ Օշական եպիսկոպոս Չոլոյանը, Հայ կաթողիկե եկեղեցու ներկայացուցիչ հայր Ռաֆայել Անտոնյանը, ԱՄՆ-ում ՀՀ դեսպան Արման Կիրակոսյանը, ԼՂՀ ներկայացուցիչ Վարդան Բարսեղյանը, Հայաստանի արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը եւ ուրիշներ:

Զորի Բալայան. «Մեղրին կորցնելու դեպքում կկորցնենք ե՛ւ Հայաստանը, ե՛ւ Ղարաբաղը»

ԿԱՊԱՆ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կապանի «Սյունիք» կինոստուդիայում հանդիպում էր կազմակերպվել անվանի հրապարակախոս ու գրող Զորի Բալայանի հետ: Ներկայացվեց գրողի անցած ուղին, նրա ստեղծագործությունը, վերջին (56-րդ)՝ «Երկխոսություն» ժողովածուն, ապա հրապարակախոսն անդրադարձավ ազգային ազատագրական պայքարին, Հայոց ցեղասպանությանը, Սեւանի խնդրին վերաբերող հարցերի:

Մասնավորապես, Զ. Բալայանը նշեց, որ ցեղասպանության թեման շոշափելիս չպետք է բավարարվել միայն 1915 թվականը նշելով: Եղեռնն իրականացվել է տասնյակ տարիների ընթացքում, ուստի, գրողի կարծիքով, հարցը պետք է շարունակել ներկայացնել հենց այդ շառավղով:

Տարածքների փոխանակման հնարավորության առնչությամբ Զորի Բալայանը հայտարարեց. «Հարկ եղած դեպքում կնախընտրեի հանձնել Ղարաբաղը, որը կորցնելուց հետո կպահպանենք Հայաստանը, հետագայում կրկին կփրկենք Արցախը: Իսկ Մեղրին կորցնելու դեպքում կկորցնենք եւ Հայաստանը, եւ Ղարաբաղը»:

Օսկանյանը «անզգույշ» հայտարարությամբ շոշափում է քաղաքական ուժերի եւ հայ ժողովրդի տրամադրություննե՞րը

Սկիզբը էջ 1

— ՀՀ արտգործնախարար Օսկանյանը, որ ԼՂ կարգավորման ներկա բանակցային փուլին իրազեկ հայ բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկն է, մայիսի 9-ին՝ Շուշիի փառավոր հաղթանակի օրը կրկնեց Աշոտ Բլեյանի՝ անդադար մեջբերվող խոսքը, թե «հայերը օկուպացրել են վեց շրջաններ» եւ դրանք պետք է վերադարձնեն: Օսկանյանի «անզգույշ» հայտարարությունը վստահաբար լեզվի սայթաքում չէր, այլապես այս օրերին նա կարող էր դա ինքնակամ հերքել անգամ Ստրասբուրգից: Չարդարացնելով հանդերձ որեւէ Օսկանյանին, համարձակվում ենք ենթադրել, որ դրանով ՀՀ իշխանությունները ժնեւյան բանակցությունների նախօրեին շոշափում են քաղաքական ուժերի եւ հայ ժողովրդի տրամադրությունները: Երեկվա մամուլի կիզակետում Օսկանյանն էր. քաղաքական ներկապնակի գրեթե բոլոր գույները ներկայացնող գործիչները ինչ է ասել դատապարտեցին արտգործնախարարին: «Ի պաշտպանություն ԼՂՀ» կազմկոմիտեն եւ «Ազատագրված տարածքների պաշտպանության» հասարակական նախաձեռնությունը համատեղ հայտարարությամբ պահանջեցին Օսկանյանի հրաժարականը. «Նման սադրիչ հայտարարություններն ապակայունացնում են ներքին իրավիճակը եւ գայթակղում հակառակորդին վերսկսելու ռազմական գործողությունները»: Նույնը հնչեց նաեւ աշոտմանուչարյանական սոուսով՝ Ազատության հրապարակում կազմակերպված հանրահավաքի ընթացքում:

Ավելի շուտ տեղի ունեցած համատեղ մամլո ասուլիսում, որը վարում էին Արամ Սարգսյանը, Ժիրայր Սեֆիլյանը, Լեւոն Աղապովյանը, Լարիսա Ալավերդյանը, Ալեքսանդր Սանասյանը, Սարգիս Մուրադյանը, դատապարտվեց ՀՀ իշխանությունների ղարաբաղյան քաղաքականությունը: Լ. Ալավերդյանի կարծիքով՝ «Օսկանյանի կողմից ներկայացվող լուծումը աղետալի է հայ ժողովրդի համար», իսկ Ս. Մուրադյանը հավելեց. «Մենք մեր հողը վաճառում ենք», ապա պրոֆեսոր Սանասյանը փաստեց, որ «Հայաստանը ուղի է տալիս դեպի օկուպացված հայկական Նախիջեւան»: Շուշիի հերոսներից Ժ. Սեֆիլյանը նշեց, որ հարկ եղած դեպքում «կպահանջենք Քոչարյանի հրաժարականը»:

Հայտարարության մեջ նշվում է. «Ստեղծված իրավիճակում անհնար ենք համարում բանակցությունների գաղտնիության հետագա պահպանումը... ՀՀ նախագահից պահանջում ենք երկիր վերադառնալուն պես հրապարակել Քի Վեսթում քննարկված եւ Ժնեւում ներկայացվելիք համաձայնագրի էությունը: Հայրենի հողերը եւ Արցախի լիակատար անկախությունը սակարկության ենթակա չեն: Այս սկզբունքից նահանջելը ապազգային քաղաքականություն է, որի շարունակությունը պարտադրելու է մեզ դիմել զանգվածային գործողությունների՝ կանխելու ազգադավ գործարքը»:

Դատելով Օսկանյանի «անզգույշ» հայտարարությանը հետեւած քաղաքական ուժերի ռեակցիաներից, թերեւս կարելի է ասել, որ արտգործնախարարի ակնկալիքներն արդարացվեցին: Սա, մեր կարծիքով, նշանակում է, որ պաշտոնական Երեւանը Ժնեւի բանակցություններին է մեկնում «ապահովության լի պաշարով»: Անշուշտ, մեզ համար նախընտրելի կլիներ, որ ԼՂ կարգավորման նոր առաջարկը մերժեր Ադրբեջանը, ինչն անհավանական չէ:

Դիտորդների կարծիքով, այդ մասին ակնարկեց նաեւ Վ. Օսկանյանն իր վերջին հարցազրույցում ԼՂ կարգավորման գլխավոր դերակատար Ռուսաստանը, հակառակ լավատեսական հայտարարություններին, խիստ կասկածում է ժնեւյան բանակցությունների հաջողությանը: Հենց այս տրամաբանությամբ Մոսկվան նախընտրեց բանակցությունները Ժնեւում անցկացնելու տարբերակը: Եթե նոր առաջարկը մերժվի Ադրբեջանի կողմից (ինչպես եղավ 1998 թ. աշնանը), ապա կարող ենք արձանագրել, որ ՀՀ ղարաբաղյան դիվանագիտությունն այս փուլում եւս չպարտվեց: Այդ դեպքում քաղաքական գործիչները կարող են շատ շուտ մոռանալ Օսկանյանի «օկուպացված» բառը:

Ղարաբաղյան ազատամարտի համար հայ ժողովուրդը շատ թանկ է վճարել:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ»-ինն է

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

www.azg.am

ՊԱՇՏՈՆԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 1 ՏԱՐԻՆ

ԴԺՎԱՐԻՆ, ԲԱՅՑ ՀԱՂԹԱՀԱՐՎԱԾ ՃԱՆԱՊԱՐՀ

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագրով 2000 թ. մայիսի 12-ին հանրապետության վարչապետ նշանակվեց «Միասնություն» դաշինքի ներկայացուցիչ, ԱԺ «Միասնություն» խմբակցության ղեկավար, ՀՀԿ խորհրդի նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանը. «Վարչապետը նշանակված է, այս վերջին մեկ-երկու շաբաթվա ընթացքում հանրապետությունում քննարկված թեման համարում եմ սպառված: Եվ հիմա շատ ավելի մեծ ուշադրություն պետք է դարձնենք տնտեսական խնդիրների լուծմանը, վարենք ակտիվ, նույնիսկ ագրեսիվ տնտեսական քաղաքականություն», նշեց հանրապետության նախագահը՝ Անդրանիկ Մարգարյանի գլխավորած կառավարության առաջին նիստում նրան ներկայացնելիս:

Ըստ էության ՀՀ նախագահն ընտրեց վարչապետի նշանակման համար նախատեսվող երկու՝ տեխնոկրատ վարչապետի եւ քաղաքական գործիչ վարչապետի, այսինքն ստատուս-քվոյի պահպանման տարբերակներից երկրորդը: Այդպիսով, Հանրապետական կուսակցությունը չհրաժարվեց խորհրդարանական ընտրություններում իր վրա վերցրած պատասխանատվությունից, հստակ ամրագրելով, որ կառավարության գործունեության ծրագրի հիմքում դրվելու է «Միասնություն» դաշինքի նախընտրական ծրագիրը:

Կառավարության ձեւավորումից հետո այդ ծրագիրը կազմվեց, եւ ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանն այն ներկայացրեց խորհրդարանի դատին՝ ընդգծելով, որ համազգային նպատակների եւ խնդիրների գերակայության անտեսումը, թերեւս, այսօրվա իրավիճակի գլխավոր պատճառներից մեկն է, որի հաղթահարումն այն բարեփոխիչ ուժն է, որն ի վիճակի կլինի հեռացնել մեր ներկա ծանր կացությունը:

Երկրի ծանր վիճակը պարտադրում է ՀՀ նախագահի, ԱԺ-ի եւ կառավարության միջեւ լիակատար փոխըմբռնման եւ արդյունավետ փոխհամագործակցության մթնոլորտի ստեղծում: Կառավարությունը պատրաստ է համատեղ կառուցողական աշխատանքի:

Եվ կառավարությունը լծվեց այդ աշխատանքին՝ ստիպված լինելով հաղթահարել բազմաթիվ սպասված եւ անակնկալ խոչընդոտներ, այդ ամենից դուրս գալով պատվով: Իր գործունեության 100 օրն ամփոփելիս, վարչապետը ցավով նշելով այդ խոչընդոտների մասին, միաժամանակ հստակ հասկացրեց իրենց անձնական, նեղ կուսակցական ու հատվածական շահերն ու հավակնությունները բավարարել ցանկացող, հաճախ արհեստականորեն այդ խոչընդոտները ստեղծողներին, որ կառավարության այս անգամ տարեվերջին հրաժարական ներկայացնելու նրանց մռայլ կանխատեսումներն ու պատրանքները սին են:

Այսպես, քաղաքական գործընթացները բնականոն հուն վերադարձնելու խնդրի լուծմամբ վարչապետն ու կառավարությունը հնարավորություն ստացան ջանքերը կենտրոնացնելու առավելապես երկրի տնտեսության վերականգնման, բարեփոխումների, տնտեսության ազատականացման, ժողովրդի սոցիալ-կենցաղային խնդիրների լուծման վրա: Դա այնքան էլ հեշտ չէր, նկատի առնելով տնտեսության վրա նաեւ հոկտեմբերի 27-ի թողած ծանր հետեւանքները, որոնք ուղղակիորեն 2000-ի տարեսկզբին զգացնել տվին, դա հեշտ չէր նաեւ որոշ քաղաքական ուժերի եւ անհատների դրսեւորած ամբոխահաճության արդյունքում արտաքին աղբյուրներից ֆինանսական միջոցների ստացման ժամկետի ձգձգման, այդ ամբողջ ընթացքում բացառապես երկրի ներքին ռեսուրսների հաշվին գործելու պատճառով: Այնուհանդերձ, կառավարությունը համառորեն շարունակեց ելքեր փնտրել, չհուսահատվելով եւ ձեռքերը ծալած չնստելով: Հարկային մուտքերի ապահովման հարցում ցուցաբերվեց խստապահանջություն եւ աստիճանաբար տարեվերջին ու դրանից հետո 2001 թ.-ին արդյունքն զգացնել տվեց:

Կառավարությանը հաջողվեց հավաքագրումների հաշվին, նաեւ սեփականաշնորհման միջոցներից պարտք վերցնելով եւ խոստացված ժամկետում վերադարձնելով, թուլացնել սոցիալական վիճակը՝ ամիսներով, անգամ տարիներով կուտակված աշխատավարձերի, նպաստների, թոշակների պարտքերը սկսեց մարել՝ միաժամանակ յուրաքանչյուր ամիս վճարելով տվյալ ամսվա համար սոցիալական վճարները:

Իր ձեւավորման օրվանից կառավարությունը հստակ հայտարարեց սահմանամերձ, ռազմավարական նշանակության տարածքների եւ առհասարակ մարզերի նկատմամբ հատուկ ուշադրության մասին: Հայտարարեց եւ խոսքը գործի վերածեց՝ կարճ ժամանակ հետո մշակելով Մեղրու տարածաշրջանի եւ Տավուշի մարզի զարգացման ծրագրերը, որտեղ հստակ, ոլորտ առ ոլորտ նշվեցին կատարման ժամկետները, պատասխանատուները, ֆինանսական աղբյուրները, որպեսզի այն չդառնա սոսկ բարի ցանկությունների մասին հայտարարագիր: Տարեվերջին վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը հաշվետվություն պահանջեց պատասխանատուներից՝ ծրագրի կատարման մասին, կետ առ կետ քննարկելով արվածն ու չարվածը: Սա միայն չվերաբերեց Մեղրու եւ Տավուշի ծրագրերին՝ առաջին անգամ կառավարությունը թափանցիկ եւ հրապարակային (ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ) լսեց նաեւ նախարարությունների հաշվետվությունները, եւ վարչապետը գնահատական տվեց նրանցից յուրաքանչյուրի գործունեությանը: Թափանցիկ, հասարակության առջեւ բաց գործելաոճը թերեւս ներկայիս կառավարության դրական կարեւորագույն բնորոշիչներից է: Գործադիրը հրապարակեց նաեւ իր գործունեության ծրագրի կատարումն ապահովող միջոցառումների ցանկը՝ այդպիսով հասարակությանը տալով մի զենք, որն ամեն պահի կարող էր օգտագործվել իր դեմ: Սակայն նախապատվությունը տրվեց ժողովրդի հետ բաց խոսելու ոճին:

Կառավարության համար պակաս կարեւոր չէր ԱԺ-ի հետ արդյունավետ աշխատանքի կազմակերպումը: Այդ աշխատանքը միշտ չէ, որ հարթ էր ընթանում, ավելին՝ կառավարության համար ստեղծվում էին ծանր, անգամ վճռորոշ պահեր. կուսակցական, ներքաղաքական հարաբերություններում առկա տարաձայնություններն ուղղակիորեն անդրադառնում էին աշխատանքի վրա, սակայն, ի վերջո, արդյունքն ապահովվում էր: Կառավարությանը հաջողվում էր խորհրդարանի հետ համաձայնության գալ կարեւորագույն օրինագծերի ու հարցերի շուրջ, եւ դրանք ընդունվում էին:

Կոռուպցիայի դեմ պայքարը, որը հետեւողական եւ ծանր աշխատանք է ենթադրում, եւս ամրագրված է կառավարության գործունեության ծրագրում ու գործադիրը փորձում է այդ խնդրի լուծման գործում համախմբել քաղաքական ուժերի, հասարակության, միջազգային կազմակերպությունների ուժերը՝ լավ հասկանալով, որ միայնակ ոչինչ չի ստացվի: Կարեւորելով օրենսդրական դաշտը մանրամասն վերլուծելը եւ կոռուպցիայի հնարավոր սողանցքները փակելը, մշակվեց եւ ԱԺ ուղարկվեց «Պետական գնումների մասին», «Լիցենզավորման մասին», «Բարձրաստիճան անձանց եկամուտների հայտարարագրման մասին», «Քաղաքացիական ծառայության մասին» եւ այլ օրենքների նախագծեր, ստեղծվեց հակակոռուպցիոն ծրագրերի մշակման հետ կապված հանձնաժողով, որը գլխավորում է վարչապետը: Այն՝ օրենսդրական դաշտի վերլուծության աշխատանքին զուգահեռ մշակում է ՀՀ-ում կոռուպցիայի դեմ պայքարի ռազմավարությունը, որը հակակոռուպցիոն ծրագրի համար կդառնա հիմք:

Այս երեւույթի դեմ պայքարի վճռականության մասին է վկայում նաեւ վերջերս էներգետիկ համակարգում չարաշահումներ եւ գերկորուստներ թույլ տված մոտ երկու տասնյակ պաշտոնատար անձանց հեռացնելը համակարգից, ոմանց նկատմամբ էլ քրեական գործերի հարուցումը: Կոռուպցիայի դեմ պայքարում կարեւոր է նաեւ պետական համակարգի բարեփոխումների անցկացումը, որի ուղղությամբ եւս ակտիվ աշխատանք է ծավալվել:

Առհասարակ, սոցիալ-տնտեսական ծանր վիճակում գտնվող, քաղաքական դաշտում հոկտեմբերի 27-ի դատավարություն եւ ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման հարց ունեցող երկրում, անշուշտ, կարճ ժամկետում ամեն ինչ չի կարող փոխվել. հրաշքներ չեն լինում, ավելին, ամեն օրն իր հետ նոր խնդիր է բերում, եւ եթե չլինի հանդուրժողականություն ու միասնականություն, երբեք եւ ոչ մի կառավարության չի հաջողվի երկրում էական դրական տեղաշարժեր արձանագրել: Կառավարությանն այս ընթացքում ինչ-որ բան հաջողվել է, եւ կարեւոր է այն պահպանելն ու միասնական ուժերով երկրի հետագա առաջընթացը ապահովելը:

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ

«Սեւանա լճի մասին» օրենքը դրվում է լայն քննարկման

Վերջերս «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի նիստի շրջանակներում նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի կողմից Սեւանի փրկության ծրագրի մասին կատարված հայտարարությունը մեր մամուլի չարակամ ներկայացուցիչների («ընդդիմադիր» բառը խիստ անհարիր է նրանց բնութագրելու համար) կողմից դիմավորվեց չարախինդ քննծաղով՝ «հիմի էլ Սեւանը փրկելու է ելել»: Մինչդեռ կարելի էր հանրապետության նախագահին քննադատել, անգամ փնովել, եթե նա կոչ չաներ արագացնելու Որոտանի ջրատարի թունելի կառուցումը, որով միայն կարելի է փրկված համարել Սեւանա լիճը: Մանավանդ որ դեռ մի քանի ամիս առաջ Ազգային ժողովը հատուկ օրինագիծ էր ընդունել Սեւանի մասին: Օրինագիծ, որի արտագնա քննարկումը 12 պատգամավորների մասնակցությամբ տեղի կունենա այսօր Գեղարքունիքում, ինչպես ստորեւ տեղեկացնում է մեր թղթակիցը: Նույն չարակամ մամուլը չի՞ պատրաստվում քննծաղել նաեւ այս անգամ:

Մայիսի 12-ին Գեղարքունիքի մարզպետարանում կանցկացվի ընդլայնված խորհրդակցություն, որի ժամանակ կքննարկվի «Սեւանի մասին օրենքի» նախագիծը: Այդ նպատակով մարզ են այցելելու Ազգային ժողովի 12 պատգամավորներ՝ օրենսդրական նախաձեռնության համահեղինակ Վիկտոր Դալլաքյանի գլխավորությամբ: Խորհրդակցությանը հրավիրված են մասնակցելու նաեւ Սեւանա լճին առնչվող կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, գիտնականներ, ինչպես նաեւ տարբեր տարիներին Սեւանի խնդրով զբաղված վետերան մասնագետներ: Նշենք, որ ավելի քան 5 տարի Սեւանա լճի օրենքի ստեղծումն անընդհատ ձգձգվում էր, ինչը նպաստում էր ոտնձգություններին: Գեղարքունիքում հույս ունեն, որ այս տարի իսկապես օրենքը կընդունվի, եւ վերջապես կկարգավորվի եւ կհստակեցվի պետության ու ժողովրդի վերաբերմունքը: Օրենքի նախագծի քննարկմանը մասնակցելու են նաեւ կուսակցությունների ղեկավարներ, ինչը ենթադրում է, որ խնդիրն ուշադրության է արժանանում հասարակության բոլոր շերտերում:

Տ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ժնեւում ստեղծվեց համաշխարհային գործակալություն

Մայիսի 4-6-ը Ժնեւում (Շվեյցարիա) տեղի ունեցավ Սեյսմիկ ռիսկի նվազեցման եւ երկրի մոնիտորինգի համաշխարհային գործակալության (WAPMERR) հիմնադիր համաժողովը: Եռօրյա քննարկումներին մասնակցում էին 26 երկրից հրավիրված 48 ներկայացուցիչ, որոնք ստորագրեցին գործակալության հռչակագիրը՝ որպես հիմնադիր անդամներ: Համաժողովին հատուկ հրավիրված էր, որպես հիմնադիր անդամ ՀՀ ՍՊԱԾ-ի պետ, Ասիական սեյսմոլոգիական հանձնաժողովի նախագահ, պրոֆեսոր Ս. Բալասանյանը:

Գործակալության աշխատանքում կարեւորագույն տեղ է հատկացվելու երկրաշարժերի կանխատեսմանը: Այդ կապակցությամբ ելույթ ունեցան Սերգեյ Բալասանյանը, Մաքս Վիսը (ԱՄՆ), Չեն Յոնգը (Չինաստան), Հիդիկի Շիմամուրան (Ճապոնիա) եւ ուրիշներ: Որոշվեց, որ գործակալությունն սկսելու է իր գործունեությունը 3 առաջնային նախագծերով, որոնցից մեկն առաջարկվեց պրոֆեսոր Բալասանյանի կողմից՝ ստեղծել միջազգային վիրտուալ կենտրոն՝ ուղղված գործակալության անդամ երկրների ընթացիկ սեյսմիկ վտանգի գնահատմանը, հիմնվելով արբանյակային միջոցներով արագ տեղեկությունների հաղորդմանը մասնակից երկրների դիտակետերից աշխարհի առաջատար մասնագետներին անհապաղ փորձագիտական վերլուծության նպատակով: Պրոֆեսոր Բալասանյանի կողմից առաջարկվեց նաեւ արագ փորձագիտական եզրակացությունների կատարման սկզբունքները:

ՀՀ ՍՊԱԾ ՄԱՄԼՈ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ֆրանսիայի Տուր քաղաքում սկսվել են հայաստանյան օրեր

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 9-ին Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Էդուարդ Նալբանդյանը եւ Լուարի նահանգապետ Դ. Շմիդտը հանդիսավորապես բացել են «3000 տարվա Հայաստան» խորագիրը կրող ցուցահանդեսը: Ցուցահանդեսով պաշտոնապես սկիզբ է դրվել Հայաստանյան օրերի, որոնց ընթացքում կներկայացվեն Հայաստանի պատմությունը, անցյալն ու ավանդույթները, կրոնը եւ մշակույթը: Ինչպես հայտնում են ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, ցուցահանդեսին զուգահեռ՝ մինչեւ մայիսի վերջը Տուր քաղաքում տեղի են ունենալու համերգներ, նկարչական եւ գեղարվեստա-պաստառական հանդեսներ, բանախոսություններ եւ սեմինարներ:

Ազգայնականները պահանջում են հարգել հայերենը

«Ազգայնական» ակումբը, Հայ արիական-ցեղապաշտական կուսակցությունը, «Մաշտոց» միավորումը, Նժդեհյան ցեղակրոն կուսակցությունը համատեղ բաց նամակներ են հղել Արմենտել ընկերության եւ «Հայփոստ» ՊՓԲԸ-ի ղեկավարություններին: Նշելով, որ «Հայփոստի» կողմից ստացականների ռուսերենով լրացումը, ինչպես նաեւ Արմենտելի հեռախոսային ցանցի ինքնապատասխանող սարքերի (ԻՊՍ) պատասխանների ռուսերենով եւ անգլերենով հղումը ՀՀ պետական լեզվի սահմանադրական դրույթի եւ «Լեզվի մասին» օրենքի կոպիտ խախտումներ են, նրանք կոչ են անում ընկերություններին մոտակա օրերին շուտափույթ սրբագրել «ազգային արժանապատվությունը վիրավորող» սխալը: Ըստ այս կազմակերպությունների, օտար լեզուների գործածությունն ընդունելի է միայն հայերենի պարտադիր կիրառումից հետո:

Գ. Ա.

Աննախադեպ կարկտահարություն Նոյեմբերյանում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՅԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մայիսի 11-ին, ժամը 14:15-ի սահմաններում սաստիկ կարկուտ է սկսվել Նոյեմբերյան քաղաքում, որը տեւել է կես ժամ: Աղավնու ձվի մեծության կարկտահատիկները գետնի վրա նստել են մոտ 35 սմ շերտով: Տարերքի պատճառով քաղաքում 3 ժամով անջատվել է էլեկտրամատակարարումը եւ հեռախոսակապը: Ինչպես հաղորդում է Ոչնչացել է ամբողջ ցանքը, խաղողի եւ պտղատու ծառերի բերքը, թափվել են ծառերի տերեւները: Կարկուտը լցվել է 1997 թ. երկրաշարժից վնասված եւ դեռեւս չնորոգված տները, հեղեղել բնակելի շենքերի նկուղային հարկերը: Կարկտահարությունից 4 ժամ անց քաղաքի տարբեր հատվածներում կարկտի հաստ շերտը դեռ պահպանվում էր: Տարեցների վկայությամբ սա Նոյեմբերյանի պատմության մեջ աննախադեպ կարկտահարություն էր:

ՈՒՂՂՈՒՄ. Մեր երեկվա համարում «Թավրիզը շահագրգիռ է Երեւանի հետ ուղղակի հարաբերությունների զարգացմամբ» վերնագրով թղթակցության մեջ գրաշարական սխալ է սպրդել. Երեւան-Թավրիզ-Երեւան չվերթի գին որպես տպվել է 140-450 դոլար, այնինչ պետք է լինի 140-150 դոլար: Խնդրում ենք ընթերցողների ներողամտությունը:

«Արարատցեմենտը» տանը մնացողներից չէ

Երեկ «Արարատցեմենտ» ՊՓԲԸ-ի մասնավորեցման հանձնաժողովի որոշմամբ ձեռնարկության մասնավորեցման մրցույթը հետաձգվեց մինչեւ հունիսի 15-ը: Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարության լրատվության բաժնից, հետաձգման պատճառը մրցութային հանձնաժողովի պահանջներին հայտերի անհամապատասխանությունն էր: Այսինքն, հայտեր այնուամենայնիվ եղել են:

Հիշեցնենք, որ «Արարատցեմենտը» ԱԺ հաստատած ՀՀ առաջնահերթ սեփականաշնորհման դրված 14 խոշոր ձեռնարկություններից մեկն է, որի մասնավորեցումը պետք է ավարտվի այս տարի: Ձեռնարկության մինչ այժմ ամենահավանական հավակնորդը եղել է ֆրանսիական մի ձեռնարկություն: Կվաճառվի՞ «Արարատցեմենտը», այսօր դժվար է ասել: Հիշեցնենք միայն, որ մոտ կես տարի առաջ ՊՓԲԸ տնօրեն Արամ Սարգսյանի կանխատեսումներով ձեռնարկության վաճառքը պետք է ձգձգվեր 1-1,5 տարի: Նա նույնիսկ նշել էր վաճառքի հավանական գինը՝ 20 մլն ԱՄՆ դոլար այսօրվա վիճակով, եւ 100-120 մլն՝ շուկաները բացելու դեպքում: Իսկ, ընդհանուր առմամբ, նախկին վարչապետը դեմ է սեփականաշնորհմանը, քանի որ ձեռնարկությունը, ըստ նրա, աշխատում է ինքնածախսածածկմամբ եւ շուկաների բացումից հետո կարող է դառնալ լիովին եկամտաբեր ձեռնարկություն:

Գ. Մ.

Ահաբեկչական խմբին ԱԺ դահլիճ «մտցնել» չհաջողվեց

Սկիզբը էջ 1

Ամբաստանյալը հավաստացնում էր, թե լրջորեն այն համոզման են եղել, որ սպանություններն ու զոհերը պետք է բացառել, ամեն կերպ խուսափել փոխհրաձգությունից, որը կարող էր պատահական զոհերի տեղիք տալ: Սակայն չի բացառել, որ Վազգեն Սարգսյանը կարող էր անկանխատեսելի բան անել, որից ծրագիրը կձախողվեր: «Ես ասել եմ, եթե այդպիսի իրավիճակ ստեղծվի, որ մնացած բոլոր լուծումները սպառված լինեն եւ հնարավոր չլինի շարունակել, ապա պետք է գնալ այդ քայլին՝ սպանության, որ գործը չտապալվի»: Ն. Հունանյանի այս ցուցմունքն արժանահավատ չէ այնքանով, որ քիչ հետո մեկ այլ ձեւակերպման մեջ նա շատ ուղղակի խոսում էր հենց վարչապետին սպանելու մասին:

Գործողությունն իրականացնելու հարցում առաջնային է համարել ԱԺ դահլիճ մտնելը, դռները ներսից փակելը, որպեսզի Վ. Սարգսյանն իրենց խոչընդոտելու հնարավորություն չունենա: Է. Գրիգորյանի նախագծած ԱԺ դահլիճի ու հարակից մասերի գծանկարի վրա ինքը նշել է գործողության հերթական քայլերը, ըստ որի դահլիճը գրավելուց հետո ուղիղ եթերով ժողովրդին կհավաքեն խորհրդարանի առջեւ, միասնաբար կպահանջեն, որպեսզի վարչապետը հրաժարականը ներկայացնի ուղիղ եթերով: Նախապես որոշել են, որ իր հետ ԱԺ դահլիճ կմտնեն եղբայրը եւ քեռին: Է. Գրիգորյանը մյուսների հետ պետք է սպասեր դրսում՝ ՌԱՖ մակնիշի ավտոմեքենայում: Նախապես եղբորն ու քեռուն պատվիրել է իրենից առաջ չընկնել: «Նրանց ասել եմ՝ ամեն ինչ ստուգելուց հետո, երբ կասեմ, որ սկսում ենք, կբարձրանան կարմիր նախարարի՝ թիկնապահին զինաթափելու, եթե միջանցքում մարդիկ լինեն՝ բոլորին պետք է դահլիճ մտցնել, որից հետո նախագահության դռնով կմտնենք ներս»: Նախագահության դռնով մտնելը կարեւորել է նրանով, որ մինչեւ նախագահության հարթակ դուրս գալը ստուգեն՝ տեսնի՝ փոքրիկ միջանցքում զինված թիկնապահներ կա՞ն, թե՞ ոչ:

Ն. Հունանյանը հավաստիացնում էր, որ ծրագրի հաջողության երաշխիքներ չի տվել գործընկերներին, հաջողության երաշխիքը, ըստ նրա, մեկն է եղել՝ եթե կարողանան դահլիճը գրավել եւ ուղիղ եթերով դիմել ժողովրդին ու նրանց հավաքել ԱԺ-ի առջեւ, ուրեմն կհաղթեն եւ կկարողանան միասնաբար նոր իշխանություն ստեղծել: «Այլ խոսքով՝ ապստամբության միակ երաշխիքը ժողովուրդն է»: Ամբաստանյալի ասելով, ահաբեկչության մասնակիցներին զգուշացրել է նաեւ, թե չի բացառվում փոխհրաձգության մեջ ընկնելն ու զոհվելը, սակայն նույնիսկ այդ հանգամանքը չի հիասթափեցրել նրանց:

Մոտավորապես ժամը 15:00-ի սահմաններում Է. Գրիգորյանին պատվիրել է խանութից մթերք գնել՝ կես լիտր օղի, խաչապուրի եւ տանել Հարավարեւմտյան թաղամասի կաթի բաժանմունքի մոտ սպասող Դերենիկ Բեջանյանին ու Աշոտ Կնյազյանին: Ինքը, եղբայրը եւ քեռին ճաշել են տանը, փոքր-ինչ ուշացումով նրանց միացել է նաեւ Էդիկը, բացի վերջինից երեքով երկու-երեք փոքր գավաթ օղի են խմել, հագնվել են եւ տեղավորել զենքերը: Ինքը հագել է եղբոր կաշվե անձրեւանոցը, Կարենը՝ իրենը, քեռին նույնպես անձրեւանոցով է եղել: Հագուստի փոփոխությունն արել են, որպեսզի զենքերը տեսանելի չլինեն: Ինքնաձիգները կախել են ուսերից՝ առանց փամփուշտակալների, յուրաքանչյուրն իր հետ ունեցել է երեք լիցքավորված փամփուշտակալ: Մինչ տնից դուրս գալը, 16:30-ի սահմաններում ռադիոյով հետեւել է ԱԺ նիստի ընթացքին, սպասելով, թե երբ նախագահողը նիստը կփակի՝ «Հարգելի վարչապետ, հարգելի պատգամավորներ» արտահայտությամբ, ինչպես անում էր սովորաբար: Սակայն, երբ նախագահողը սովորական բառակապակցության մեջ վարչապետ բառը չի արտասանել, ենթադրել է, որ Վ. Սարգսյանը թերեւս խորհրդարան չի եկել:

Հեռուստալրագրող Տիգրան Նազարյանին զանգահարելով փորձել է ճշտել այդ հանգամանքը, բայց վերջինս դահլիճում չլինելով, տեղեկություն չի ունեցել: Զանգից անմիջապես հետո ռադիոյով լսել է, որ պատգամավորներից մեկի տված հարցի կապակցությամբ նախագահողը պատասխանել է՝ «Ձեր հարցին վարչապետը կպատասխանի վերջում՝ ամփոփման ժամանակ»: Այդ լսելով տանից դուրս են եկել եւ ուղեւորվել Հարավ-արեւմտյան թաղամասի կաթի հանգույցի մերձակա ջրանցքի մոտ, որտեղ նրանց սպասում էր ՌԱՖ ավտոմեքենան: Է. Գրիգորյանը ինքնաձիգներից մեկը երեք փամփուշտակալի եւ մեկ նռնակի հետ հանձնել է ՌԱՖ-ում գտնվող Դերենիկ Բեջանյանին: Վերջիններիս հետ ավտոմեքենայում է եղել եւս մեկը, նրա ասելով՝ մինչեւ ձերբակալումն իրեն անծանոթ ամբաստանյալ Համլետ Ստեփանյանը: Նրանց պատվիրել է մեքենայով հետեւել իրենց, եւ քանի որ ՌԱՖ մեքենան անսարք է եղել, ԱԺ գնալու ճանապարհին համախակի դանդաղեցրել են Է. Գրիգորյանի ավտոմեքենայի ընթացքը, որպեսզի տեսադաշտից չկորցնեն նրանց:

Ն. Հունանյանը մինչեւ վերջ փորձում էր համոզել, որ ՌԱՖ մեքենայում գտնվող Դ. Բեջանյանը, Ա. Կնյազյանը եւ Հ. Ստեփանյանը ոչինչ չեն իմացել գործողության մասին, եւ իրենց ԱԺ մտնելուց հետո Է. Գրիգորյանը նրանց պետք է ներկայացներ ծրագիրն ու առաջարկեր միանալ իրենց: Ինքը, եղբայրը եւ քեռին եղել են Էդիկ Գրիգորյանի ավտոմեքենայում, մեքենան կանգնեցրել են Բաղրամյան փողոցի մուտքի մոտ, իսկ իրենցից մի քիչ ներքեւ կանգնել է ՌԱՖ ավտոմեքենան: Կ. Հունանյանից եւ Վ. Գալստյանից վերցրել է փաստաթղթերը՝ անցագրային բյուրո մտնելու համար, այդ ժամանակ նրանց է մոտեցել Նաիրի Բադալյանը, որը դուրս էր գալիս ԱԺ-ի դարպասից: Բարեւել են, միմյանց որպիսությունը հարցրել, Ն. Բադալյանից փորձել է պարզել՝ վարչապետը ԱԺ-ո՞ւմ է: Վերջինս տեղեկացրել է, որ եկել է եւ իմանալով, որ ինքը դահլիճ է ուզում մտնել, ցանկացել է կրկին ներս մտնել՝ մի փոքր զրուցելու համար: Հայտնեց նաեւ, որ դահլիճ մտնելուց առաջ Է. Գրիգորյանին պատվիրել է Ա. Կնյազյանի եւ Հ. Ստեփանյանի համաձայնությունը ստանալուց հետո նրանց առաջարկել երկու մեքենաներով փակել Բաղրամյան փողոցը, որպեսզի ժողովուրդն ինքնաբերաբար հավաքվի: Ամբաստանյալը պնդում էր, որ ԱԺ գնում էին՝ հաստատապես չիմանալով ԱԺ հասարակայնության եւ կապերի աշխատակցուհի Անուշն անցագրերը պատվիրել է, թե՝ ոչ, քանի որ առավոտյան համաձայնության գալուց հետո չէր հաջողվել վերջնականապես հստակեցնել այդ հարցը:

Երեկվա դատական նիստը թեպետ աշխատանքային ժամից փոքր-ինչ երկարաձգեցին այն հույսով, որ ամբաստանյալը վերջապես կնկարագրի ԱԺ դահլիճում իրենց գործողությունները, սակայն այդպես էլ չհաջողվեց նրան այդ պարտադրել: Տուժողների ներկայացուցիչները գնալով անհամբեր էին դառնում եւ իրենց անհանգստությամբ ինքնաբերաբար նպաստում էին, որ ամբաստանյալը բուն գործողությանը չանդրադառնալու իր նախնական մտադրությունն ավելի հաստատակամ առաջ մղի:

Դատական նիստը կշարունակվի երկուշաբթի օրը, այն հույսով, որ ամբաստանյալն ընդհուպ մոտեցել է դահլիճ մտնելուն, սակայն երեկ նա տեղեկացրեց, որ մինչեւ դահլիճ մտնելն անգամ բավականին ասելիք ունի:

Քաան Սոյաք. «Ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւերը վիրավորում են թուրքերին»

Իսկ պատմական ճշմարտության ուրացումը չի՞ վիրավորում հայերին

«**Ազգը**» մայիսի 3-ի համարում հրապարակեց Գերմանիայի մեր սեփական թղթակից Անահիտ Հովսեփյանի հարցազրույցը «Թուրք-հայ գործարարների միության» նախագահ Քաան Սոյաքի հետ: Հարցերը չափազանց դիպուկ են, իսկ պատասխանները՝ միանգամայն հավենկատ: Դրանք ուղղակիորեն Թուրքիայի որդեգրած հակահայկական քաղաքականությունն արդարացնելու, վերջինի հետ Հայաստանին միջպետական երկխոսության մղելու եւ անվերապահորեն Հայոց ցեղասպանության բանաձեւերի չեզոքացմանը ծառայեցնելու ակնհայտ միտումներ են պարունակում:

Սրանք, ինչ խոսք, անձնական միտումներ չեն, այլ՝ թուրքական պետական իշխանություններինն են, ինչպես նաեւ Հայաստանի հարցում այդ իշխանություններին անվերապահորեն աջակցող Վաշինգտոնինը: Ուստի, Սոյաքի պատասխանները պետք է ընկալել ոչ այլ կերպ, քան Թուրքիայի պաշտոնական շրջանակների միտումները հիմնավորելու հերթական փորձ:

Այս հանգամանքն առանձնակի հետաքրքրականություն է հաղորդում հարցազրույցին, իսկ դրա «Հայաստանում թուրքական ապրանքի բոյկոտը տնտեսապես էական չէ» վերնագիրը, որը Սոյաքի խոսքերից է ձեւակերպված, պահանջում է պարզաբանում:

Մինչ պարզաբանելը նշենք, որ հայ-թուրքական հարաբերությունները կարեւորվում են ոչ թե իրենց տնտեսական, այլ՝ քաղաքական նշանակությամբ, ընդ որում, Անդրկովկասի քաղաքական ճակատագիրը դրանց ընթացքով է կանխորոշվում, եւ դրանք տարածաշրջանում անվիճելի ներգործություն են ունենում ուժերի հավասարակշռի վրա: Այս ամենի առումով, պատահական չեն հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման եվրոպական երկրների եւ ԱՄՆ-ի շահագրգռությունները եւ այն մրցապայքարը, որ վերջիններս դրանց նախաձեռնությանը տիրելու համար ծավալում են միմյանց հետ:

Որքան էլ Քաան Սոյաքը փորձի հակառակը պնդել, այնուամենայնիվ, Հայաստանում թուրքական ապրանքի բոյկոտը էական է, եթե ոչ Թուրքիայի, ապա նրա արեւելյան շրջանների համար: Հայաստանի առջեւ ծառացած այն բոլոր դժվարություններին, ինչպիսիք են տնտեսության կազմալուծումը, սոցիալական աղետալի վիճակը, համատարած գործազրկությունն ու արտագաղթը, բախվում է Արեւելյան Անատոլիայի բնակչությունը: Ավելին, ի տարբերություն Հայաստանի, Թուրքիայի արեւելյան շրջաններում համատարած է նաեւ անգրագիտությունը: Թուրքական պետհեռուստատեսության վկայությամբ այդ շրջանների բնակչության 45 տոկոսն է անգրագետ:

Հարցը սակայն Արեւելյան Անատոլիան չէ, այլ՝ Վրաստանն ու Ադրբեջանը: Նախագահ Հեյդար Ալիեւի դիտարկմամբ Հայաստանի վիճակը ծանր է, Վրաստանինը՝ ավելի ծանր, իսկ Ադրբեջանինը՝ Հայաստանի վիճակից լավ չէ: Մինչդեռ Վրաստանն ու Ադրբեջանը ոչ միայն տնտեսական սերտ հարաբերություններ են հաստատել Թուրքիայի հետ, այլեւ ռազմական եւ ռազմավարական բնագավառներում սերտորեն համագործակցում են: Այլ կերպ՝ եթե Թուրքիայի աջակցությամբ հնարավոր լիներ հաղթահարել տնտեսական որեւէ դժվարություն, ապա Վրաստանն ու Ադրբեջանը դժվարության չէին բախվի:

Ակնհայտ է, որ Թուրքիայի օգնությամբ Հայաստանը չի կարող որեւէ դժվարություն հաղթահարել: Ըստ երեւույթին դա գիտակցում է նաեւ Քաան Սոյաքը, այդ իսկ պատճառով երկու երկրների մասին արտահայտվելիս կարծիք է հայտնում, թե նրանք միմյանց տնտեսապես օգնելու խիստ կարիքի մեջ են: Նկատի ունենալով թուրքական իրականության մեջ արմատացած անհիմն տեսակետը, թե «Թուրքիան Հայաստանի միակ հույսն է», Սոյաքի վերոհիշյալ կարծիքը կարելի է դրական տեղաշարժ համարել: Սակայն կա մի հանգամանք՝ Թուրքիայի հայասյացության դրսեւորումներն ու Հայաստանի նկատմամբ նրա թշնամական քաղաքականությունը: Ուստի, այս երկու երկրները, անկախ Սոյաքի ցանկությունից, չեն կարող միմյանց տնտեսապես օգնելու կարիքի մեջ լինել: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ Թուրքիան, ձերբազատվելով հայասյացության դրսեւորումներից, հաղթահարի իր թշնամական քաղաքականությունը Հայաստանի նկատմամբ:

Ակամա հարց է ծագում՝ ինչպե՞ս: Այդ հարցին պատասխանում է ինքը՝ Սոյաքը, ասելով. «Ցեղասպանության ճանաչման բանաձեւերը վիրավորում են թուրքերին: Իմ կարծիքով՝ օրինագծի հաստատումը Ֆրանսիայի Սենատում հայ-թուրքական մերձեցմանը չի նպաստում»: Դատելով Սոյաքի խոսքերից, մնում է ենթադրել, որ մերձեցմանը նպաստում են դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման համար Հայաստանին նախապայմանների առաջադրումը, նրան շրջափակելն ու նրա նկատմամբ ռազմական սպառնալիքների դիմելու Թուրքիայի՝ միջազգային պրակտիկային անհարիր արարքները:

Ավելին, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացին Թուրքիայի բուռն հակազդեցությունը, որի առանձնահատկությունը դարձան Հայաստանին հասցեագրված սպառնալիքներն ու ինչպես թուրքական մամուլի, այնպես էլ թուրք պետական գործիչների տեսանելի ու անտեսանելի բոլոր սահմաններն անցնող լկտի արտահայտությունները, ինչպես ասենք Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Քյամրան Ինանի՝ «հայերը պետք է զղջան» արտահայտությունը, ըստ Սոյաքի, պետք է շոյեն հայերի ազգային ինքնասիրությունը:

Ըստ երեւույթին Սոյաքին թվում է, թե հայերը ինքնասիրություն չունեն, այլապես նա ցեղասպանության բանաձեւերը դիտարկելով իբրեւ վիրավորանք թուրքերի համար, հայերին անձամբ վիրավորելու փորձ չէր կատարի: Սոյաքը սակայն դրանով չի սահմանափակվում: Նա ակնարկում է թուրքերի ինքնասիրությունը շոյելու անհրաժեշտության մասին, դա պայմանավորում է սեփական ողբերգությունն ուրանալու հայերի պատրաստակամությամբ եւ ուրացողների առկայությունը հայկական իրականության մեջ փաստելու մղումով ավելացնում. «Ես գիտեմ, որ Հայաստանում մեզ հետ համագործակցող բազմաթիվ գործարարներ բնավ էլ գոհ չեն Ֆրանսիայում Հայոց ցեղասպանության օրինագծի ընդունումից»: Ի դեպ, գործարարներից բացի, Սոյաքի հետ համագործակցում են նաեւ մի քանի «գիտնականներ»: Սրանք Հայաստանում հերոսի կեցվածքով մի բան են ասում, իսկ Թուրքիայում՝ մեկ այլ բան, եւ թուրքերին սիրաշահելու համար չեն խորշում չարչրկել ցեղասպանության փաստը:

Ի գիտություն Սոյաքի ասենք, որ անկախ իրենց հետ համագործակցող գործարարներից ու «գիտնականներից», Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը դարձել է Հայաստանի արտաքին քաղաքականության կարեւոր հիմնահարցը: Այդ գործարարներն ու «գիտնականները» Տեր-Պետրոսյանի ապազգային քաղաքականության կարոտախտով որքան էլ հակադրվեն նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, այնուամենայնիվ, Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման հարցում խոչընդոտել նրան չեն կարող: Ինչ վերաբերում է Թուրքիայի նկատմամբ հայերի վստահությանը, ինչի մասին նշվում է հարցազրույցում, ապա դրա ամենաարդյունավետ միջոցը Հայոց ցեղասպանության փաստի ճանաչումն է, ոչ դրա ուրացումն ու թուրքական նպատակներին ծառայեցումը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

«Նոր երթուղային ցանցի անհրաժեշտություն չկար»

Ասում է քաղաքապետարանի տրանսպորտի վարչության պետը

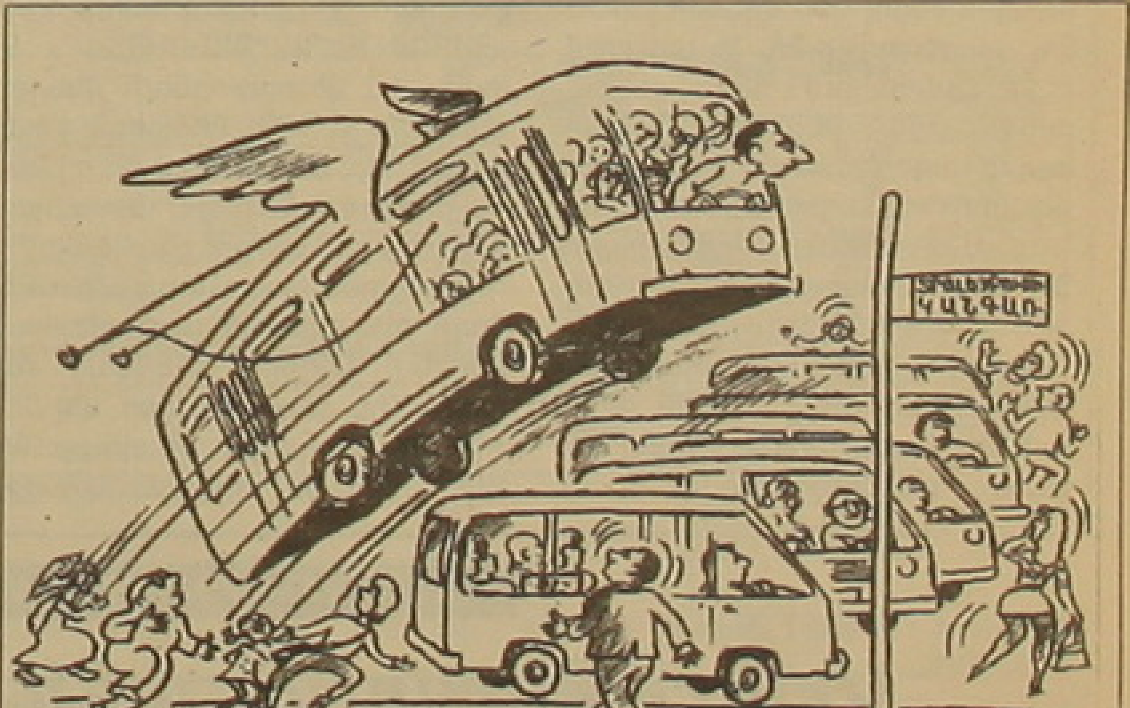

Այսօր անհնար է պատկերացնել մայրաքաղաքի տրանսպորտն առանց երթուղային տաքսիների: Բազմաթիվ նոր երթուղիների բացումն ու գործունեությունը գոնե այս պահին կարգավորել են Երեւանի տրանսպորտային սպասարկման խնդիրը: Սակայն միկրոավտոբուսային այդ հեղեղն իր հետ բերեց այլ խնդիրներ եւ դժվարություններ: Դրանք կարգավորելու նպատակով Երեւանի նախկին քաղաքապետը նախաձեռնեց երթուղային նոր ցանցի ստեղծումը, որը, սակայն, սկսեց գործել նրա պաշտոնանկությունից հետո: Արդարացվա՞ծ էր այդ նախաձեռնությունը եւ ծառայե՞ց իր նպատակին: Այս հարցերի շուրջ հարցազրույցի հրավիրեցինք Երեւանի քաղաքապետարանի տրանսպորտային վարչության պետ Արեգ Բարսեղյանին: Առաջին հարցը վերաբերում էր այս օրերին նոր եւ նոր ձեւավորմամբ համարներով երթեւեկող միկրոավտոբուսներին, որոնց մեջ երբեմն հանդիպում են երկու՝ նոր եւ նախկին համարներով երթեւեկողները:

– Նոր երթուղային ցանցը հաստատվել է քաղաքապետի որոշմամբ՝ անցյալ տարվա դեկտեմբերի 20-ին: Համարների որոշակի փոփոխություն եղել է: Մինչ նոր համարներին բնակչությունը վարժվի, թույլատրել ենք պահպանել նաեւ հները: Չնայած եթե երթուղին չի փոխվում, այնքան էլ արդարացված չեմ համարում համարներ փոխելը: Սակայն դա հաղթահարելի անհարմարություն է:

– Ի՞նչ էական փոփոխություններ են կատարվել նախկին երթուղային ցանցի համեմատ:

– Նախկինում եղել է 108 երթուղի, դեկտեմբերի 20-ի որոշմամբ հաստատվել է 119-ը, որից մեկը հանվել է: Ներկայումս խնդիր է դրված կանոնակարգելու նոր երթուղիների շահագործումն այնպես, որպեսզի կանգառներում հնարավոր լինի դրանցից անվտանգ օգտվել: Քիչ չեն դեպքերը, երբ միանգամից մի քանի միկրոավտոբուս կանգնում են կանգառում, իսկ տրոլեյբուսը ստիպված է լինում կանգառ կատարել երկրորդ, անգամ երրորդ շարքում: Նոր երթուղիներ այլեւս չեն բացվելու, եւ ձեր թերթի միջոցով ցանկանում եմ հաղորդել, որ նման խնդրանքով մեզ չդիմեն: Այսօր մեր գլխավոր խնդիրը միկրոավտոբուսների ապօրինի շահագործումն արգելելն է:

– Փաստորեն երթուղիների թիվն ավելացել է: Դա էլ ավելի չի՞ խաթարի կանոնավոր երթեւեկությունը կամ չե՞ն ավելանա ապօրինի երթեւեկող մեքենաները:

– Եթե շարժակազմի քանակը պահպանվի այնքան, որքան սահմանված է քաղաքապետի որոշմամբ՝ օրական 1854 միկրոավտոբուս, ո՛չ: Մեր մոտավոր հաշվարկներով 700-ից ավելի միկրոավտոբուս ապօրինի է աշխատում: Այժմ ստեղծվել են համատեղ խմբեր մեր, պետեկամուտների եւ ներքին գործերի նախարարությունների աշխատակիցներից: 4 օրվա ընթացքում նրանք 140 ապօրինի շահագործվող մեքենայի պետհամարանիշ են հանել եւ համապատասխան տույժի (15–30 հազ. դրամ) ենթարկել:

– Ինչպե՞ս կարելի է զանազանել օրինական եւ ապօրինի շահագործվող մեքենաները:

– Մենք մշակել ենք միասնական նմուշի ցուցանակներ (Երեւանի քաղաքապետարան նշումով), որոնք համարակալված են, տրվում են վարորդին նրա ստորագրությամբ եւ մեր վարչության աշխատակցի կողմից փակցվում են մեքենայի երկու կողմերին: Այդ ցուցանակներն արդեն փակցվել են 1800 ավտոբուսների եւ միկրոավտոբուսների վրա: Մինչեւ մայիսի 15–20-ն այդ աշխատանքները կավարտվեն, եւ շատ ավելի հեշտ կլինի զանազանել ապօրինին օրինականից:

– Միկրոավտոբուսներից որքա՞ն հարկ է գանձվում:

– Գանձվում են հաստատագրված վճարներ: Դրանք տարբեր են եւ կախված են մեքենայի տեսակից: Մոտավոր միջին վճարը 1400 դրամ է (օրական):

– Ովքե՞ր են այսպես կոչված «գծի տերերը» եւ ինչո՞վ են նրանք զբաղվում:

– Խոսքը տվյալ երթուղին սպասարկելու մրցույթը շահած տնտեսվարող սուբյեկտների մասին է: Չգիտեմ, իրե՞նք են իրենց այդպես կոչում, թե՞ շրջապատը: Պարզապես նրանք որոշակի ժամանակահատվածի համար (1 տարի) շահել են տվյալ երթուղին սպասարկելու մրցույթը: Այդ ժամկետը լրանալուց հետո նոր մրցույթ է անցկացվում: Սակայն ներկայումս մրցույթները կասեցված են, քանի որ ԱԺ ընդունած «Տրանսպորտի մասին» օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» օրենքի համաձայն կառավարությունը պետք է սահմանի մրցութային միասնական կարգ:

– Ո՞րն է այդ նոր կարգի նպատակը:

– Երթուղիների սպասարկման մրցույթին մասնակցող ընկերությունները պետք է բավարարեն որոշակի պայմանների, որոնք այժմ ամրագրված չեն: Ներկայումս տրանսպորտով զբաղվում են կազմակերպություններ, որոնք որեւէ առնչություն չունեն այս ոլորտի հետ: Դա անթույլատրելի է:

– Միկրոավտոբուսային նոր ցանցի ստեղծման անհրաժեշտությունը կապվում էր մետրոյի եւ էլեկտրատրանսպորտի գործունեության բարելավման հետ: Այսինքն՝ նախատեսվում էր վերջիններիս զուգահեռ երթուղիները վերացնել:

– Վերգետնյա տրանսպորտի վերադասավորմամբ հնարավոր չէ էականորեն բարելավել մետրոյի աշխատանքը: Վերջինիս ուղեւորահոսքի մեծացման կարեւորագույն պայման կարող է լինել նրա ցանցի անընդհատ ընդլայնումը, նոր կայարանների կառուցումը: Այսինքն՝ երբ երկար տարածությունը մետրոն ավելի կարճ ժամանակում կանցնի, քան միկրոավտոբուսը: Մինչդեռ չի կարելի հարկադրել մարդուն նախընտրել ստորգետնյա տրանսպորտը: Էլեկտրատրանսպորտի եւ ավտոբուսների համար այլ գործոն եւս գոյություն ունի: Մեր կատարած ուսումնասիրություններից պարզվել է, որ արտոնություններից օգտվողները եւ անվճար երթեւեկողները կազմում են տրամվայ-տրոլեյբուսով երթեւեկող բոլոր ուղեւորների 48 տոկոսը, ավտոբուսով երթեւեկողների 36 տոկոսը: Դրա դիմաց կառավարության փոխհատուցումը շատ ավելի փոքր գումար է եւ ստանալու դեպքում անգամ էլեկտրատրանսպորտը չի կարող գոյատեւել:

– Սակայն չէ՞ որ դա էր համարվում նոր ցանցի ստեղծման հիմնական անհրաժեշտություններից մեկը:

– Ես էլ եմ այդ մասին լսել այն ժամանակ, բայց այժմ վերլուծելով նոր ցանցը, տեսնում ենք, որ դա չի արվել եւ չէր էլ կարող արվել: Նոր երթուղային ցանցի անհրաժեշտություն չկար:

– Այսինքն՝ արդարացված չէ՞ր:

– Ես չեմ ցանկանում գնահատական տալ ինձ նախորդած գործընկերոջս: Երեւի թե այն ժամանակ դա նպատակահարմար է գտնվել: Այժմ նոր ցանցը գործում է որոշակի փոփոխություններով, որովհետեւ նախապես ներկայացված ձեւով չէր կարող գործել: Երթուղիներ կային, որ այնպիսի ամայի փողոցներով էին անցնում, որտեղ ուղեւորահոսք չէր կարող լինել, եւ անգամ դրանց սպասարկման մրցույթի շահողները հրաժարվում էին այդ երթուղիներից: Բնականաբար դրանք չէին կարող գոյատեւել, որովհետեւ այստեղ հիմնական գրավականը կայուն ուղեւորահոսքն է:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մշակույթ

Բազմաթիվ տարիների ընթացքում ես հետեւել եմ դոկտ. Վերժինե Սվազլյանի աշխատանքին եւ տպավորված եմ նրա գիտական լրջությամբ եւ կարեւորությամբ: Նա գլխավորապես կենտրոնանում է բանահյուսության եւ հուշագրությունների վրա, որոնք հատկապես առնչվում են արեւմտահայերին եւ ցեղասպանությանը:

Տարիներ առաջ, երբ ես խորհրդային Հայաստան այցելեցի, շեշտեցի, թե որքան կարեւոր է Օսմանյան կայսրությունում ծնված վերջին հայ սերնդի բանահյուսության եւ այդ սերնդի մասին ամբողջական տեղեկություն հավաքելու գործը: Այդ ժամանակ իմ ողջունումները քաղաքական եւ այլ պատճառներով արդյունք չտվեցին, եւ ես տխուր էի տեսնելով, թե ինչպես մի ամբողջ սերունդ անհետանում է առանց որեւէ պատշաճ ուշադրություն դարձնելու նրա հուշագրություններին, նրա ժողովրդական բանահյուսությանը, նրա փորձություններին եւ աղետից հետո նրա ապրած կյանքին:

Չնայած որ ուշ էր, երբ Հայաստանում լուրջ ուշադրություն դարձվեց այս հարցին, ես գոհ եմ, որ Վերժինե Սվազլյանն այս խնդրին իր ջանքերն ուղղեց խորը նվիրվածությամբ եւ ժրաջան աշխատանքով: 1990-ականների տասնամյակի ընթացքում դոկտ. Սվազլյանը մեզ տվեց արեւմտահայերի անհետացող կյանքի եւ հուշագրությունների վերաբերյալ շատ կարեւոր ուսումնասիրություններ: Նրա «ԿԻԼԻԿԻԱ. Արեւմտահայոց բանավոր ավանդությունը» (1994)՝ հրատարակված *Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի* կողմից, հիմնված էր Կիլիկիայի շրջանի հայկական համայնքների բանավոր ավանդության եւ հուշագրությունների վրա: Դա մի սոցիոլոգիական, պատմական եւ մարդաբանական աշխատանք է:

Դոկտ. Սվազլյանը հաջորդ տարի հանդես եկավ Մեծ եղեռնի բանավոր պատմագրության մի հատորով, որը բովանդակում է Հայոց ցեղասպանության նկարագրությունը՝ այդ ոճրագործությանն ականատես վկաների բանավոր շարադրանքով: Նրա «ՄԵԾ ԵՂԵՌՆ. Արեւմտահայոց բանավոր վկայություններ» (1995) աշխատությունն առաջընթաց էր եւ նախորդ ուսումնասիրության զարգացումը, որը ցույց է տալիս, թե որքան արժեքավոր կարող է լինել բանավոր պատմագրությունն ու ավանդապատումը եւ թե ինչպես նրանք կարող են օգտագործվել գիտնականների ուսումնասիրություններում:

Չափազանց կարեւոր է նրա փոքրածավալ, բայց արժեքավոր գիրքը՝ «Մեծ եղեռնը արեւմտահայոց հուշապատումներում եւ թուրքալեզու երգերում» (1997), որն առնչվում է Հայոց ցեղասպանությանը: Մեզանից նրանք, ովքեր մեծացել են վերապրողների սերնդի հետ, հիշում են այն տխուր թուրքալեզու երգերը, որոնք երգում էին կանայք տարագրության ճամփաներին եւ նրանցից հետո: Սրանք անչափ կարեւոր են ոչ միայն որպես ապացույց այն ֆիզիկական եւ մտավոր զրկանքների, որոնց ենթարկվել են կանայք, այլ նաեւ նրանց կողմից որպես հավաստող եւ հիմնավորող միջոց այդ ծայրահեղ դժվար հանգամանքներում: Ախորի թուրքալեզու երգերը չափազանց ուժեղ ներգործությամբ են օժտված եւ հուսալի է, որ նրանք հավաքվել են, թարգմանվել ու հրատարակվել:

Ոգեկոչում

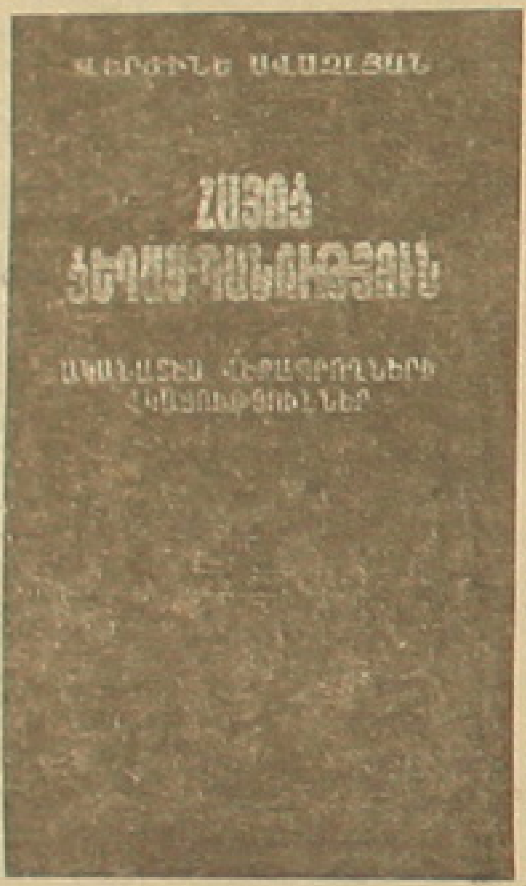

Դոկտ. Սվազլյանի վերջերս լույս ընծայած նոր հրատարակությունը՝ «ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ. Ականատես վերապրողների վկայություններ» (2000), մեծապես տպավորիչ է: Այն մեզ գրավոր ձեւով ներկայացնում է նախկին Օսմանյան կայսրության տարբեր բնակավայրերից, ինչպես նաեւ Մուստաֆա Քեմալի ղեկավարած ազգայնական թուրքերի կողմից գրավված տարածքներից տեղահանված վերապրողների բանավոր վկայությունը: Ակնհայտ է, որ այս մարդկանցից քչերը երբեւէ կմտածեին իրենք ձայնագրել իրենց հուշերը կամ գրի առնել իրենց տառապանքների նկարագրությունը: Կրկին անգամ հարկ է նշել, որ հարցազրույցի գործընթացն է, որ դա հնարավոր է դարձել: Հատորը ներառում է ոչ միայն գրառված վկայություններ, այլ նաեւ կարեւոր վիճակագրական տեղեկություններ, դասակարգումներ, հարցազրույցի ենթարկվածներից հավաքված երգեր, բանաստեղծություններ եւ գրական երկեր: Նյութը հավաքված է աշխարհի տարբեր մասերում ապրող վերապրողներից, ինչպես նաեւ պարունակում է որոշ վկայություններ վերապրողների զավակներից՝ ցույց տալով, թե ինչպես ցեղասպանության փորձությունները փոխանցվել են սերնդից սերունդ:

Մարդիկ, ովքեր մակերեսայնորեն կնայեն այս աշխատանքին, չեն կարող գիտակցել, թե ինչ ծավալի աշխատանք է ծախսվել դրա ստեղծման համար: Բանահյուսությունը խիստ բծախնդիր գործընթաց է, եւ բազմաթիվ հարցազրույցներից ու ձայնագրություններից գլուխ հանելը պահանջում է բնագավառի խորը գիտելիքներ, ինչպես նաեւ կազմակերպման եւ վերլուծության մեծ հմտություն: Բարեբախտաբար, Վերժինե Սվազլյանն ապացուցել է, որ ինքն ունի այդ անհրաժեշտ ընդունակությունները:

Դոկտ. Վերժինե Սվազլյանի աշխատանքն այս բնագավառում օգնում է փակելու մի հսկա դատարկություն մեր գիտության մեջ: Ես միայն ափսոսում եմ, որ մենք այսքան երկար ենք սպասել Հայաստանում նման աշխատանքներ հրատարակելու համար, քանի որ մենք փաստորեն կորցրել ենք վերապրողների սերունդը: Այդուհանդերձ, ես երախտապարտ եմ, որ մենք ունենք վերապրողների՝ մնացորդացի այս վկայությունները:

ՌԻՉԱՐԴ Գ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Հայոց եւ Միջին Արեւելքի պատմության պրոֆեսոր եւ արդի հայոց պատմության Հայկական կրթական հաստատության ամբիոնի վարիչ, Կալիֆոռնիայի համալսարան, Լոս Անջելես Հայաստանի Հանրապետության Գիտությունների ազգային ակադեմիայի արտասահմանյան անդամ, ԱՄՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Բողոք-յայտարարութիւն

Մենք Լոս Անճելըսում բնակուող, ինչպէս նաեւ հիւրաբար այստեղ գտնուող մի խումբ արուեստագէտներս ու մտաւորականներս, խորին վրդովմունքով իմացանք մեծանուն Մաեստրո Օհան Դուրեանին աշխատանքից ազատելու լուրը: Եւ դա այն դէպքում, երբ նրա հետ պայմանագիր էր կնքուած օպերային թատրոնի... ցմահ գլխաւոր դիրիժոր նշանակելու մասին: Այս ամէնը վկայում է ոչ միայն մշակութային հարցերում իշխանութեան ցուցաբերած բացարձակ անտարբերութիւնը, այլեւ բացարձակ անտեղեակութիւնը մեր ազգային արժէքների մասին: Վերջերս մենք առիթ ունեցանք Լոս Անճելըսի գլխաւոր համերգասրահում երեք հազար հայ եւ օտարազգի հանդիսատեսների հետ ունկնդրելու Վերդիի «Ռեքվիեմը» Օհան Դուրեանի ղեկավարութեամբ: Դա արուեստի հիասքանչ մի տօն էր, որ հպարտութեամբ լցրեց մեր սրտերը եւ կրկին վկայեց, որ Մաեստրոն իր այս տարիքում եւս ունակ է հրաշքներ գործելու:

Հայ մշակոյթի մեծերից հրաժարուելու այս անմիտ «շռայլութիւնը» արուեստի եւ գրականութեան գործիչներին հետզհետէ օտարում է իշխանութիւնից եւ խորացնում անվստահութեան անջրպետը: Մենք պահանջում ենք Մաեստրոյին հնարաւորութիւն տալ շարունակելու իր գործունէութիւնը Հայաստանում եւ վերականգնելու նրա իրաւունքները օպերային թատրոնում: Կարծում ենք, որ անսալով մեր պահանջին եւ ուղղելով կատարուած սխալը, իշխանութիւնները կը ցուցադրեն ոչ թէ իրենց թուլութիւնը, այլ ուժը, մի բան, որում համոզուելու կարիքը շատ ունենք բոլորս:

Մայիս 10, 2001

***Ալեքսանդր Յարութիւնեան-** կոմպոզիտոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, պետական մրցանակների դափնեկիր, Երեւանի կոնսերվ. պրոֆ.:*

***Պերճ Զեյթունցեան-** արձակագիր-դրամատուրգ, պետական մրցանակների դափնեկիր:*

***Լեւոն Խաչերեան-** լեզուաբանական գիտութիւնների դոկտ., պրոֆ.:*

***Յարութիւն Սաղըրեան-** բժիշկ, հրապարակագիր:*

***Ստեփան Ալաջաջեան-** արձակագիր, մշակոյթի վաստակաւոր գործիչ, պետական մրցանակների դափնեկիր:*

***Ռազմիկ Մառոյեան-** թատերագէտ, մշակոյթի վաստակաւոր գործիչ, պրոֆ.:*

***Վահագն Մկրտչեան-** արուեստի վաստակաւոր գործիչ, պրոֆ.:*

***Օշին Քէշիշեան-** գրականագէտ, «Armenian Observer» թերթի խմբագիր:*

***Վաչէ Պարսումեան-** Երեւանի պետ. կոնսերվատորիայի պատուոյ պրոֆ., «Լարք» երաժշտական հիմնարկութեան հիմնադիր-տնօրէն:*

***Մելանիա Արոյեան-** վաստակաւոր երգչուհի, միջազգային մրցոյթների դափնեկիր:*

***Վաչէ Սեմերճեան-** գրագէտ, «Նոր օր» շաբաթաթերթի խմբագիր, Թէքէեան մշակ. միութեան նախագահ:*

***Նուպար Աւետիսեան-** սանտուրահար, «Պարէ» հեռուստաժամի խմբավար:*

***Գրիգոր Շէնեան-** գրող, «Նոր կեանք» թերթի հրատարակիչ, խմբագիր:*

***Անգինէ Քէշիշեան-Մուրադեան-** սփիւռքահայ երգչուհի, «Նոր օր» եւ «Նոր կեանք» շաբաթաթերթերի երաժշտական մեկնաբան:*

Ստորագրութիւններ
10 մայիս, 2001
Լոս Անճելըս

«Տխուր, հարկավոր է ապրել»

Բանաստեղծ Արտակ Համբարձումյանի հիմնադրամի նիստը

Երեկ Հայաստանի Գրողների միությունում, «Նավզիկե» բարում, կայացավ «Բանաստեղծ Արտակ Համբարձումյան» բարեգործական հիմնադրամի անդրանիկ նիստը: ՀՀ ԳԱ փոխնախագահ Աբգար Աֆրիկյանը նշեց, որ Արտակ Համբարձումյանը բնավ չավարտվեց 2001 թ. փետրվարի 12-ով: «Ավտովթարի զոհ դարձած 31-ամյա բանաստեղծը հիմա մեզանով է շարունակվում, ասաց Աբգար Աֆրիկյանը, շարունակվում է իր ստեղծագործություններով, շարունակվում է իր եղբորով՝ բանաստեղծ Գարիկ Համբարձումյանով, բոլոր նրանցով, ովքեր սիրում են պոեզիան ընդհանրապես»:

«Ես շատ բան եմ տվել աշխարհին, բայց չտվածն ավելի շատ է լինելու», եղբոր խոսքերը վերհիշեց Գարիկը: «Ոչ մեկս չի ուզում, բայց կրկնվում է այս ողբերգությունը, ասաց Արտաշես Ղազարյանը: Անչափ մեծ դժվարությամբ, գերագույն տառապանքով ստեղծվում է բանաստեղծությունը, ամեն մի տող, բայց մեկ ակնթարթում կարող է ամեն ինչ ավերվել»:

Հովհաննես Թումանյանի ծննդյան 100-րդ տարում՝ 1969-ի, հունիսի 17-ին ծնված Արտակ Համբարձումյանն ընդամենը 31 տարի ապրեց, բայց լուսավոր, իսկական բանաստեղծական կյանք: Նրա գրչեղբայրները, ծանոթները, մտերիմները հենց այսպես էլ իրենց մեջ պահում են Արտակին՝ բանաստեղծության պես մաքուր, վեհ ու ոգեկոչված:

Գարիկ Համբարձումյանն եղբոր հիշատակը հավերժացնելու նպատակն իրագործելով՝ բանաստեղծներին նպաստներ հատկացրեց Արտակի ժամանակին հավաքած գումարներից: Վարդգես Բաբայանը շնորհակալություն հայտնեց աջակցության համար՝ այն առավել թանկ գնահատելով:

Հունիսի 17-ին՝ ծննդյան օրը, բանաստեղծ Արտակ Համբարձումյանի մրցանակը կհանձնվի հարազատներին:

Ս. ԳԱԼՈՅԱՆ

Ամերիկյան փառատոնի մրցանակ՝ Փարաջանովին նվիրված ֆիլմին

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՄԱՅԻՍԻ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ավստրիայի հեռուստատեսության պատվերով ռեժիսոր Արտեմ Օհանջանյանի (Վիեննա) բեմադրած «Սերգեյ Փարաջանով. իմն է աշխարհը գեղեցիկ» գեղարվեստավավերագրական ֆիլմը (օպերատոր՝ Ալբերտ Յավուրյան) արծաթե պարգեւի է արժանացել ԱՄՆ-ի Չիկագո քաղաքում անցկացված ֆիլմերի եւ տեսաֆիլմերի միջազգային փառատոնում: Հեղինակն այդ ժապավենը պատրաստել է անցյալ տարի Երեւանում: Արտեմ Օհանջանյանը բարձր պարգեւին արժանանալու լուրն առավ Երեւանում, որտեղ նա այս օրերին Հայաստանին նվիրված նոր ֆիլմ է նկարահանում եւ աշխատանքներն ավարտելու է ամսվա վերջին: Մրցանակը ստանալու համար նա Չիկագո կմեկնի հունիսին՝ Երեւանից Ավստրիա վերադառնալուց հետո:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

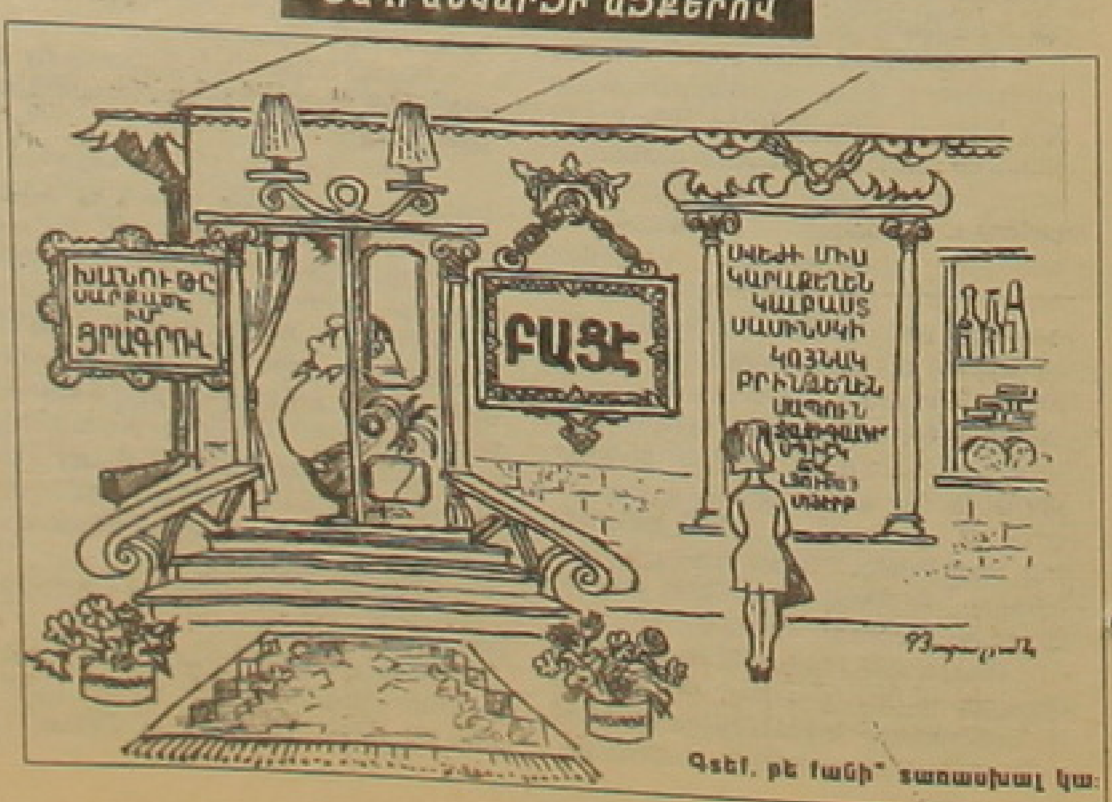

Գեմ, թե ճաշի՞ առաջարկ կա:

ԿԱՆՆԻ ԿԻՆՈՓԱՌԱՏՈՆՈՒՄ

Կրքերը բորբոքվում են ծովափին

Ռուսները մեծ հավակնություններ ունեն

Երեկ Կաննի կինոփառատոնում ամենահագեցած օրերից էր: Ցուցադրվեց Ֆրենսիս Կոպոլայի «Ապոկալիպսիսի» ամբողջական տարբերակը: Այս ֆիլմն արդեն 1979 թ. «Ոսկե արմավենու ճյուղ»՝ Կաննի փառատոնի գլխավոր մրցանակը շահել է: Նոր տարբերակում լինելու են նախկինում չցուցադրված բազմաթիվ կադրեր, եւ ֆիլմի տեւողությունն անցնելու է երեք ժամից: Ինքը՝ ռեժիսորն ասաց, որ ֆիլմի այս նոր տարբերակի ցուցադրմանը սպասում էր առավել մեծ հուզմունքով, քան 22 տարի առաջ:

Ամեն դեպքում Կրուազետի մերձափնյա այս քաղաքում անչափ մեծ է հետաքրքրությունը Նիկոլ Քիդմանի եւ «Մուլեն ռուժի» նկատմամբ: Ֆոտոժուռնալիստներն անվերջ հետեւում եւ նկարահանում են նրան, որը եւս մեկ նոր սկանդալով (Թոմ Կրուզի հետ ամուսնալուծությունը) է եկել Կանն: Այս հանգամանքն ասես եւս մեկ խթան է կինոփառատոնի գլխավոր մրցանակին արժանանալու համար:

Ռուսական մամուլը եւ ռուս կինոգործիչները փորձում են հետաքրքրություն առաջացնել Ալեքսանդր Սակուրովի «Ցուլ» ֆիլմի նկատմամբ, ֆիլմ, որը պատկերում է ռուսական հեղափոխության առաջնորդ Վլադիմիր Լենինի կյանքի վերջին օրերը: Կինոփառատոնի պատվավոր հյուրերից մեկը՝ Նիկիտա Միխալկովն այն կարծիքին է, որ Սակուրովը ռուսական եւ համաշխարհային կինոյի այսօրվա փայլուն աստղերից մեկն է: «Հաճելի առեք այն հանգամանքը, որ արդեն երկրորդ տարին անընդմեջ Կաննում Ռուսաստանը ներկայացնում է հենց Սակուրովը, լրագրողներին հայտարարեց Միխալկովը: Ես համոզված եմ, որ մեծ հնարավորություններ կան տիրանալու գլխավոր մրցանակին եւ եւս մեկ անգամ ապացուցելու ռուսական կինոյի մեծությունը»: Հիշեցնենք, որ ռուսական կինոն Կաննում գլխավոր մրցանակ ժամանակին արդեն շահել է Միխայիլ Կալատոզովի «Թռչում են կռունկները» ֆիլմով: Իսկ Տատյանա Սամոյլովայի ձեռքի բրոնզե դրոշմանկարը Կրուազետի ամենահայտնի վայրերից մեկում է: Աշխարհահռչակ Շերոն Սթոունն այդ պատվին արժանացել է ավելի ուշ:

Ս. Գ.

Ձեւ N1

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ

առ 1-ը հունվարի 2001 թ.

Կազմակերպության անվանումը	«Սարուն ասոցիացիա» ՍՊԸ
Իդենտիֆիկացիոն կոդը	ըստ ԿԿԴ-ի 28496066
Գործունեության հիմնական տեսակը	ավտոմատ շահումով խաղեր եւ հյուրանոցային ըստ ՏԳԸԴ-ի 92492
Կազմակերպա-իրավական տեսակը	ՍՊԸ
Պետական ռեգիստրում գրանցման համարը	278.110.00641
Հարկ վճարողի հաշվառման համարը	00400995
Չափի միավորը	հազար դրամ
Հասցեն ք. Երեւան, Չելյուսկինցիների 60	

Ակտիվ	տող	տարեսկզբին	տարեվերջին
I. Ոչ ընթացիկ ակտիվներ			
1. Նյութական ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ մնացորդային արժեք	010	28217	32185
-արժեքը (01)	011	38883	52803
-մաշվածություն (02)	012	10666	20618
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով	050	22817	32185
2. Ոչ նյութական ակտիվներ			
Ոչ նյութական ակտիվներ մնացորդային արժեք	060	2238	1986
-արժեքը (04)	061	2486	2486
-ամորտիզացիա (05)	062	248	500
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով	070	2238	1986
5. Ոչ ընթացիկ այլ ակտիվներ			
Ընդամենը 1 բաժնով	130	30455	34171
II Ընթացիկ ակտիվներ			
1. Ապրանքանյութական պաշարներ			
Նյութեր	140	134	
Փոքրարժեք եւ արագամաշ առարկաներ մնացորդային արժեք	160	3738	5333
-արժեքը (12,15,16)	161	5526	9503
-մաշվածություն (13)	162	1788	4170
Ապրանքներ	220		1650
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով	260	3872	6983
2. Կարճաժամկետ դեբիտորական պարտքեր			
Հաշվարկներ տված կանխավճարի գծով (61)	270	504	206
Հաշվարկներ գնորդների եւ պատվիրատուների հետ (62)	280		1104
Հաշվարկներ բյուջեի հետ՝ հետաձգված հարկերի գծով (66)	300	345	
Հաշվարկներ բյուջեի հետ (68)	310	1406	
Հաշվարկներ հաշվետու անձանց հետ (71)	340		32
Հաշվարկներ տարբեր դեբիտորների հետ (76)	350	437	
Այլ դեբիտորական պարտքեր	380		779
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով	390	2692	2121
4. Դրամական միջոցներ			
Դրամարկղ (50)	410	177	225
Հաշվարկային հաշիվ (51)	420	323	7014
Արտարժութային հաշիվ (52)	430	1	1
Ընդամենը 4-րդ ենթաբաժնով	470	501	7240
Ընդամենը II բաժնով	480	7065	16344
Հաշվեկշիռ	490	37520	50515

Պասիվ	տող	տարեսկզբին	տարեվերջին
1. Սեփական կապիտալ			
Կանոնադրական կապիտալ (85)	500	1003	1003
Հաշվետու տարվա շահույթ (80)	550		59750
Հաշվետու տարվա շահույթի օգտագործում (81)	560		59750
Հաշվետու տարվա չօգտագործված զուտ շահույթ (վնաս) (88)	590		33790
Նախորդ տարվա չօգտագործված զուտ շահույթ (վնաս) (88)	600	701	701
Ընդամենը 1 բաժնով	620	1704	35494
III. Կարճաժամկետ պարտավորություններ			
1. Կարճաժամկետ ֆինանսական պարտավորություններ			
Երկարաժամկետ փոխառությունների ընթացիկ մասը (95)	740	29092	
Կարճաժամկետ փոխառություններ (94)	750		350
Ընդամենը 1-ին ենթաբաժնով	780	29092	350
2. Կարճաժամկետ կրեդիտորական պարտքեր			
Հաշվարկներ մատակարարների եւ կապալառուների հետ (60)	790	3473	492
Հաշվարկներ ստացված կանխավճարների գծով (64)	800	264	215
Հաշվարկներ բյուջեի հետ (68)	820	2286	12230
Հաշվարկներ հաշվետու անձանց հետ (71)	850	695	
Հաշվարկներ տարբեր կրեդիտորների հետ (75)	870		1744
Ընդամենը 2-րդ ենթաբաժնով	910	6725	14681
3. Կարճաժամկետ այլ պասիվներ			
Ընդամենը II բաժնով	960	35817	15031
Հաշվեկշիռ	970	37521	50525

Ձեւ N2

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հունվար-դեկտեմբեր 2000 թ.

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Հաշվետու ժամանակաշրջան		Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանում	
Արտադրանքի, ապրանքների, ծառայությունների իրացումից զուտ հասույթ	010	19086	120947	20008	15772
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, ծառայությունների արտադրական ինքնարժեք	020	11975	69008	13697	7893
Համախառն շահույթ (վնաս)	080	7911	51939	6311	7879
Արտադրանքի, ապրանքների, ապրանքների, ծառայությունների իրացումից շահույթ (վնաս)	110	7811	51939	6311	7879
Գործառնական այլ ծախսեր	130		1034		
Գործառնական գործունեության արդյունքը՝ շահույթ (վնաս)	140	7811	50905	6311	7879
Սովորական (ֆինանսատնտեսական) գործունեության արդյունքը շահույթ (վնաս)	170	7811	50905	6311	7879
Հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ (վնաս)	190	7811	50905	6311	7879
Շահութահարկ	210	12785	12141		1336,2
Զուտ շահույթ (վնաս)	220	(4974)	38764		6542,8

Ձեւ N3

ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ՈՐՈՇ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ՇԱՐԺԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հունվար-դեկտեմբեր 2000 թ.

Կանոնադրական կապիտալ

Անվանումը	տող	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանում
Կանոնադրական կապիտալի տարեսկզբի մնացորդը	010	1003	1003
Կանոնադրական կապիտալի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	090	1003	1003
4. Չբաշխված շահույթ			
Չբաշխված շահույթի տարեսկզբի մնացորդը	320	701	
Հաշվետու տարվա չբաշխված շահույթ	340	33790	701
Չբաշխված շահույթի մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	400	34491	701

Ձեւ N4

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Գումար	Այդ թվում դրամարկղ դրամ	դրամարկղ արտարժույթ	բանկային հաշիվներ դրամ	բանկային հաշիվներ արտարժույթ
Դրամական միջոցների տարեսկզբի մնացորդը	010	502	177		324	1
Արտադրանքի ապրանքների, ծառայությունների իրացումից	020	140504	103323		37181	
Ապրանքների իրացումից	030	5577	5577			
Ստացված կանխավճարներից	050	14876	164		14712	
Ընդամենը գործառնական գործունեությունից մուտքեր	080	160957	109064		51893	
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների ելքեր						
Ապրանքների ձեռք բերման դիմաց	100	29391	12017		17374	
Կատարված աշխատանքների մատուցված ծառայությունների դիմաց	110	27478	6636		20842	
Աշխատավարձի եւ դրան հավասարեցված վճարումների դիմաց	130	11699	11699			
Սոցիալական ապահովագրության եւ ապահովության նպատակով	140	3876			3876	
Առհաշիվ տրված գումարներ	150	11094	11094			
Վճարումներ բյուջե	160	38524	1213		37311	
Գործառնական այլ գործունեության նպատակով	170	1020			1020	
Ընդամենը գործառնական գործունեությունից ելքեր	180	123082	42659		80423	
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	190	37875	66405		(28530)	
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների մուտքեր						
Ստացված վարկերից եւ այլ փոխառություններից	370	1650	1650			
Ընդամենը ֆինանսական գործունեությունից մուտքեր	390	1650	1650			
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների ելքեր						
Ստացված վարկերի եւ այլ փոխառությունների մարման համար	410	30892	30892			
Ընդամենը ֆինանսական գործունեությունից ելքեր	450	30892	30892			
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	460	(29242)	(29242)			
Մուտքագրվել է դրամարկղ բանկից	540		3500			
Մուտքագրվել է բանկ դրամարկղից	550	40615			40615	
Հանձնվել է դրամարկղից բանկ	560	40615	40615			
Հանձնվել բանկից դրամարկղ	570	3500			3500	
Մուտքագրվել է ոչ կանխիկ արտարժույթ ոչ կանխիկ դրամի փոխանակումից	590	1895				1895
Ելքագրվել է ոչ կանխիկ դրամ ոչ կանխիկ արտարժույթի փոխանակումից	600	1895			1895	
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ	620	3561,2	225		7014	

Ձեւ N5

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ ԾԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Հաշվապահական հաշվեկշռին կից ծանոթագրություններ

Հիմնական միջոցներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Մուտքագրվել է	Մուտքագրվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Մեքենաներ եւ սարքավորումներ					
-մնացորդային արժեք	050	12270		4383	7887
-արժեքը	051	22362			22362
-մաշվածություն	052	10092	4383		14475
Արտադրական եւ տնտեսական գույք					
-մնացորդային արժեք	080	15947	13799	5569	24177
-արժեքը	081	16521	13799		30320
-մաշվածություն	082	574	5569		6143
Այլ հիմնական միջոցներ					
-մնացորդային արժեք	110		121		121
-արժեքը	111		121		121

2. Գործառնական այլ գործունեության արդյունքը

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Հաշվետու ժամանակաշրջան	Նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանում
Գործառնական այլ գործունեությունից ծախսեր			
Գործառնական այլ ծախսեր	1350	1034,0	
Ընդամենը գործառնական այլ գործունեությունից եկամուտներ	1360	1034,0	
Գործառնական այլ գործունեության արդյունքը շահույթ	1370	(1034,0)	

5. Ապրանքանյութական պաշարներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Մուտքագրվել է	Ելքագրվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Նյութեր	350		5098	5098	
Փոքրարժեք եւ արագամաշ առարկաներ					
-մնացորդային արժեք	360	3738	9863	8288	5333
-արժեքը	361	5526	9863	5886	9503
-մաշվածություն	362	1788	2382		4170
Ապրանքներ					
-արժեքը	380		1650		1650

6. Դեբիտորական եւ կրեդիտորական պարտքեր

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը դեբետային	Տարեսկզբի մնացորդը կրեդիտային	շրջանառություն դեբետ	շրջանառություն կրեդիտ	Տարեվերջի մնացորդը դեբետային	Տարեվերջի մնացորդը կրեդիտային
Հաշվարկներ գնորդների եւ պատվիրատուների հետ կարճաժամկետ	400			111695	110591	1104	
Հաշվարկներ տրված կանխավճարների գծով կարճաժամկետ	420	504		258	556	206	
Հաշվարկներ մատակարարների եւ կապալառուների հետ կարճաժամկետ	440		3473	54265	51204	79	491
Հաշվարկներ ստացված կանխավճարների գծով կարճաժամկետ	460		264	14761	14712		215
Հաշվարկներ տարբեր դեբիտոր-ների եւ կրեդիտորների հետ կարճաժամկետ	480			18986	18786	200	
Հաշվարկներ հաշվետու անձանց հետ կարճաժամկետ	500		695	11094	10367	32	
Այլ դեբիտորական եւ կրեդիտորական հաշվարկներ կարճաժամկետ	520	2188	2293	34630	35569	700	1744
Ընդամենը կարճաժամկետ	540	2692	6725	245689,0	241785,0	2321,0	2450,0

8. Փոխառու միջոցներ

8.1 Երկարաժամկետ փոխառու միջոցներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Ստացվել է	Մարվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Երկարաժամկետ փոխառություններ	610	29092	1650	30392	350

9. Հաշվարկներ բյուջեի հետ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Հաշվարկվել է	Մարվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Ավելացված արժեքի հարկ	680	(1406)	24183	21703	1074
Շահութահարկ	700	1336,2	12140	2338	11138
Եկամտահարկ	710		976	958	18
Հողի հարկ	730		1	1	
Հաստատագրված վճարներ	740	950	12785	13735	
Այլ հարկեր, տուրքեր եւ պարտադիր վճարներ	770		250	250	
Ընդամենը	800	880,2	50334	38984	12230

10. Հաշվապահական աշխատավարձի, սոցիալական ապահովագրության եւ ապահովության գծով

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Հաշվարկվել է	Մարվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Աշխատավարձի գծով	810		6233,3	6233,3	
Կենսաթոշակային եւ զբաղվածության հիմնադրամի գծով	830		3874,4	3875,8	(1,4)
Ընդամենը	840		10107,7	10109,1	(1,4)

12. Արտահաշվեկշռային հաշիվներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Մուտքագրվել է	Ելքագրվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Վարձակալված հիմնական միջոցներ (001)	900	97605			

II. Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությանը կից ծանոթագրություններ

1. Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, ծառայությունների արտադրական ինքնարժեքը

Ցուցանիշի անվանումը	Տող	Գումարը			
Ընդամենը					
մնացորդային արժեք	120	28217	13920	9952	32185
արժեքը	121	38883	13920		52803
մաշվածություն	122	10666	9952		20618

2. Կապիտալ ներդրումներ եւ տեղակայման ենթակա սարքավորումներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Մուտքագրվել է	Ելքագրվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Կապիտալ ներդրումներ	130		13799	13799	
Տեղակայման ենթակա սարքավորումներ	140		13799	13799	

3. Ոչ նյութական ակտիվներ

Ցուցանիշի անվանումը	տող	Տարեսկզբի մնացորդը	Մուտքագրվել է	Ելքագրվել է	Տարեվերջի մնացորդը
Հողի եւ բնական ռեսուրսների օգտագործման իրավունք					
-մնացորդային արժեք	190	2237		252	1985
-արժեքը	191	2485			2485
-ամորտիզացիա	192	248	252		500
Ընդամենը					
-մնացորդային արժեք	210	2237		252	1985
-արժեքը	211	2485			2485
-ամորտիզացիա	212	248	252		500

Ղեկավար ԱԼԲԵՐՏ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Գլխավոր հաշվապահ ԲԵԼԱ ԽԱՆԱՆՅԱՆ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Սան Սիրոն» սպասում է եզրափակիչի մասնակիցներին

Եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչում պատվավոր մրցանակը կվիճարկեն իսպանական «Վալենսիան» ու գերմանական «Բավարիան»: Դա հայտնի դարձավ կիսաեզրափակիչ փուլի պատասխան խաղերից հետո:

«Վալենսիա» (Իսպանիա)–«Լիդս յունայթեդ» (Անգլիա)՝ 3–0: Այս թիմերի առաջին հանդիպումը 0–0 հաշվով էր ավարտվել, եւ մեկնաբաններից շատերը գերադասելի էին համարում «Վալենսիայի» հնարավորությունները: Խաղն ապացուցեց, որ իսպանական թիմն իրոք ավելի ուժեղ է ու ավելի արժանի եզրափակիչ մտնելու: Դաշտի տերերը գեղեցիկ կոմբինացիոն խաղ ցուցադրեցին եւ ավելի վտանգավոր գրոհներ էին անցկացնում, քան հյուրերը: Հանդիպման 16-րդ րոպեին Խուան Սանչեսը բացեց հաշիվը: Դրանից հետո «Լիդսի» ֆուտբոլիստներն աշխուժացան ու մի շարք սպառնալիքներ ստեղծեցին իսպանացիների դարպասին: Վերջիններս կարողացան դիմանալ, իսկ երկրորդ խաղակեսի սկզբում երկու դիպուկ հարվածներով վճռեցին հանդիպման ելքը: 47-րդ րոպեին նույն Սանչեսը երկրորդ անգամ գրավեց «Լիդսի» դարպասը, իսկ եւս 5 րոպե անց «Վալենսիայի» ավագ Գաիսկա Մենդիետան խփեց 3-րդ գոլը:

Այսպիսով, «Վալենսիան» երկրորդ անգամ անընդմեջ Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչում խաղալու իրավունք նվաճեց:

Հիշեցնենք, որ անցյալ տարվա եզրափակիչում «Վալենսիան» մրցել էր իսպանական մեկ այլ թիմի՝ Մադրիդի «Ռեալի» հետ ու զիջել 0–3 հաշվով: Շատերին էր հետաքրքրում, թե նույն մասնակիցները կրկի՞ն կվիճարկեն գավաթը:

«Բավարիա» (Գերմանիա)–«Ռեալ» (Իսպանիա)՝ 2–1: «Ռեալը» եզրափակիչ չմտավ, քանի որ Մադրիդում կայացած առաջին խաղում էլ պարտություն էր կրել: Իսկ սեփական խաղադաշտում անհաջողության մատնվելու դեպքում ընդհանուր հաջողության հույս ունենալը շատ դժվար է:

Մյունխենի ֆուտբոլիստներն ակտիվորեն սկսեցին հանդիպումը, եւ 8-րդ րոպեին բրազիլացի Ջովանի Էլբերը մրցակցի տուգանային հրապարակում ստեղծված խառն իրադրությունում գլխի հարվածով ճարպկորեն խփեց առաջին գոլը: Հիշեցնենք, որ առաջին խաղի ժամանակ Էլբերն էր միակ գոլի հեղինակ դարձել: Այս անգամ եւս «Բավարիայի» ամենավտանգավոր ֆուտբոլիստը նա էր: Իսպանացիները բաց թողած գնդակից հետո մի շարք գրոհներ ձեռնարկեցին, որոնցից մեկը հաջողությամբ ավարտվեց: Աջ եզրում հիանալի խաղաց Ռաուլը. նա գնդակը փոխանցեց «Բավարիայի» տուգանային հրապարակ ներխուժած Լուիս Ֆիգուին, որն էլ խփեց պատասխան գոլը (18): Թվում էր, թե բեկումնային պետք է լիներ դա, բայց իսպանացիները չկարողացան զարգացնել հաջողությունը: Գերմանացի ֆուտբոլիստները շատ ռացիոնալ էին գործում: Նրանք ժամանակին չեզոքացնում էին մրցակցի ստեղծած վտանգները, իրենք էլ սուր հակագրոհների դիմում: Դաշտի տերերը կրկին ապացուցեցին, որ ստանդարտ դրությունները լավագույնս օգտագործելու վարպետներ են: Ընդմիջումից 10 րոպե առաջ «Բավարիայի» ֆուտբոլիստները տուգանային հարվածի իրավունք ստացան: Գնդակը հաստատեց Ենս Երեմիսին, որն էլ շեշտակի հարվածով հաշիվը դարձրեց 2–1: «Ռեալի» գործերը չափազանց բարդացան. պարզ էր, որ եզրափակիչ մտնելու համար իսպանացիները երկու գոլ պետք է խփեն: Թվում էր, թե երկրորդ խաղակեսում հյուրերը կփորձեն քախտի անիվն իրենց կողմը պտտել: Բայց երեւում է, որ իսպանացիներն իրենք էլ դրան չէին հավատում ու չկարողացան էական որեւէ բան անել: Ասենք, մրցակիցն էլ այդ հնարավորությունը չտվեց:

«Բավարիան» արժանիորեն մտավ եզրափակիչ, որտեղ կմրցի Չեմպիոնների գավաթի համար: Ընդ որում մյունխենցիներն այդ մրցանակին արդեն տիրել են 3 անգամ (մրցակիցը՝ «Վալենսիան», նման հաջողության դեռ չի հասել):

Այսպիսով, մայիսի 23-ին Միլանի «Սան Սիրո» մարզադաշտում կմրցեն «Բավարիան» ու «Վալենսիան»:

Կիսաեզրափակիչ խաղերն՝ այսօր

Ավարտին է մոտեցել Գերմանիայում ընթացող տափօղակով հոկեյի աշխարհի հերթական առաջնությունը:

Մրցումների մասնակիցները նախ իրենց հարաբերությունները պարզեցին խմբային մրցաշարերում: Այնուհետեւ 8 ուժեղագույն հավաքական թիմերը պայքարը շարունակեցին օլիմպիական մրցակարգով:

Քառորդ եզրափակիչ փուլի հանդիպումներից մեկում աշխարհի չեմպիոն Չեխիայի հավաքականը 2–0 հաշվով հաղթեց Սլովակիայի ընտրանուն: Ֆինլանդիա-Գերմանիա հանդիպումն ավարտվեց 4–1 հաշվով՝ հօգուտ ֆինների: Մյուս երկու խաղերում չափազանց համառ պայքար ծավալվեց: Երկուսում էլ միայն լրացուցիչ ժամանակում կողմերից մեկը հաղթեց 4–3 հաշվով: Այդպես շվեդներն առավելության հասան ռուսների, ամերիկացիները՝ կանադացիների նկատմամբ:

Այսօր կայանալիք կիսաեզրափակիչ խաղերում կմրցեն Չեխիա-Շվեդիա եւ ԱՄՆ-Ֆինլանդիա զույգերը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՆՏԵՐՆՅՈՒՍ կազմակերպության ուսումնական ծրագրերի բաժինը մայիսի 28-ից 31-ը կանցկացնի սեմինար՝ «Հեռուստատեսային մենեջմենթ» թեմայով: Կոնսուլտանտներ՝ Մեգ Գայդոսիկ (ԱՄՆ), Անդրեյ Վդովին (ՌԴ):

Մասնակցել կարող են գործող հեռուստակայանների տնօրենները, վարչական այլ աշխատողներ:

Նախատեսվող մասնակիցների քանակը՝ 16:

Հայտերի ընդունման վերջնաժամկետը՝ ս/թ մայիսի 20-ը:

Մասնակցությունը դասընթացներին անվճար է:

Ծրագիրը ֆինանսավորում է Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID):

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել.

583620, 525527, էլ. փոստ. davida@internews.am
Հասցե՝ Երեւան, Դեմիրճյան 25

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ քաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը՝

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

For Your Internal News of Armenia Log on to www.azg.am In English, Russian, Armenian and Turkish

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Լուծարվում է «Խոսող շահույթ» ՍՊԸ-ն: ՀՀ պետռեգիստրում գրանցված 06. 05.97 թ., գրանցման համարը՝ 273.110.01.872, վկայական՝ 01Ա033915:

Պարտատերերի պահանջները ներկայացվում են ք. Երեւան, Չարենցի 10 հասցեով, երկու ամսվա ընթացքում՝ լուծարման մասին հրապարակման պահից:

ԼՈՒԾԱՐՄԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Գամա Գրաֆիկա

- Համակարգիչներ, տպիչներ, սկաներներ, բաղադրամասեր, ծախսային նյութեր
- Համակարգչային ցանցերի կազմակերպում
- Երաշխիքային եւ ընթացիկ սպասարկում եւ վերանորոգում
- Web design

Հասցե՝ Մարշալ Բաղրամյան 58, բն. 71
Հեռ.՝ 27 24 02
E-mail: gama@acc.am

Երեւանի քաղաքապետարանի Հր. Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոն

Մայիսի 13-ին

«Կատակերգություն»

(Ըստ Հ. Պարոնյանի «Մեծապատիվ մուրացկանների»)

Ներկայացումը նվիրվում է արտիստ

Ռոբերտ Հարությունյանի

ծննդյան 50-ամյակին:

Մանուկ աղայի դերում՝ Ռոբերտ Հարությունյան:

Սկիզբը ժ. 18-ին:

«Ֆլեշ»–ն արագ է

«Ֆլեշ» ընկերությունը առաջարկում է որակյալ

վառելիք

«Ֆլեշ»-ի լցակայանների հասցեներն են՝

N1 լցակայան. Իսակովի պողոտա՝ ավտոկայանի դիմաց
N2 լցակայան. Ավանի խճուղի՝ բուսաբանական այգու դիմաց
N3 լցակայան. Հաղթ-Արեւմտյան թաղամաս՝ Անդրանիկի պողոտա 113/1
N4 լցակայան. Արշակունյաց 210, «Բանվորի» արձանի հարեւանությամբ
N5 լցակայան. Աշտարակի խճուղի, գյուղ Քասախ՝ աջ կողմում
N6 լցակայան. Աշտարակի խճուղի, գյուղ Քասախ՝ ձախ կողմում
N7 լցակայան. Սեբաստիա փողոց, 161 եաբլուրի մուտքի դիմաց

Բենզինի եւ դիզելային վառելիքի կտրոններ ձեռք բերելու համար դուք կարող եք դիմել Անդրանիկի պող. 113/1 եւ Կողբացու փ. 30 («Ֆլեշ» ՍՊԸ-ի գլխավոր գրասենյակ) հասցեներով:

Հեռ. 53-38-22, 74-45-06, 62-40-06, 53-38-83
Ֆաքս 58-28-84

@rminco Global Telecommunications Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիվ 65. Դաշտ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 11. 05. 2001 Գինը՝ 100 դրամ